

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Державна система забезпечення
єдності вимірювань

МЕТРОЛОГІЯ

Терміни та визначення

ДСТУ 2681—94

Видання офіційне

БЗ № 1—94/22

ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ
Київ

ДСТУ 2681—94

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Державна система забезпечення
єдності вимірювань

МЕТРОЛОГІЯ

Терміни та визначення

Видання офіційне

ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ
Київ

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО Київським політехнічним інститутом; Державним науково-дослідним інститутом «Система» (ДНДІ «Система») Держстандарту України, м. Львів; науково-виробничим об'єднанням «Метрологія» (НВО «Метрологія»), м. Харків

ВНЕСЕНО Управлінням державної метрологічної служби Держстандарту України

2 ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ наказом Держстандарту України № 189 від 26 липня 1994 р.

3 ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ

4 РОЗРОБНИКИ: П. П. Орнатський, д.т.н. (керівник теми); Н. А. Яремчук, к.т.н.; Б. Ф. Марков, к.т.н.; О. М. Вінниченко; Ю. Ф. Павленко, д.т.н.; В. П. Бондаренко, к.т.н.; С. А. Заточка; О. Е. Малецька; О. М. Крикун

ЗМІСТ

1 Галузь використання	С. 1
2 Основні положення	1
3 Фізична величина та її одиниці	3
4 Вимірювання	8
5 Характеристики вимірювань	12
6 Засоби виміральної техніки та методи вимірювань	17
7 Характеристики засобів виміральної техніки	25
8 Еталони одиниць фізичних величин	33
9 Метрологічна служба та її діяльність	37
Абетковий показник українських термінів	43
Абетковий показник німецьких термінів	49
Абетковий показник англійських термінів	53
Абетковий показник французьких термінів	57
Абетковий показник російських термінів	61
Додаток А	67

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЄДНОСТІ ВИМІРЮВАНЬ

МЕТРОЛОГІЯ

Терміни та визначення

ГОСУДАРСТВЕННАЯ СИСТЕМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ
ЕДИНСТВА ИЗМЕРЕНИЙ

МЕТРОЛОГИЯ

Термины и определения

BASIC AND GENERAL TERMS IN

METROLOGY

Terms and definitions

Чинний від 1995-01-01

1 ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

1.1 Цей стандарт установлює терміни та визначення понять у галузі метрології та метрологічного забезпечення.

1.2 Терміни, регламентовані в цьому стандарті, обов'язкові для використання в усіх видах нормативної документації, у довідковій, науково-технічній та навчально-методичній літературі, що належить до метрології та метрологічного забезпечення, а також для робіт зі стандартизації або при використанні результатів цих робіт, включаючи програмні засоби для комп'ютерних систем.

1.3 Вимоги стандарту чинні для використання в роботі підприємств, установ, організацій, що діють на території України, технічних комітетів зі стандартизації, науково-технічних та інженерних товариств, міністерств (відомств).

2 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1 Для кожного поняття встановлено один стандартизований термін. Допускаються, як виняток, відповідні синоніми.

2.2 Взята в круглі дужки частина терміна може бути вилучена у разі використання терміна в документах зі стандартизації.

2.3 Наявність квадратних дужок у термінологічній статті означає, що в неї включені два терміни, які мають спільні терміноелементи.

2.4 Наведені визначення можна за потреби змінювати, вводячи до них похідні ознаки, розкриваючи значення використовуваних у них термінів, вказуючи об'єкти, які входять в обсяг і зміст понять, визначених у даному стандарті.

2.5 У стандарті, як довідкові, подано німецькі (de), англійські (en), французькі (fr) та російські (ru) відповідники стандартизованих термінів, узяті з відповідних міжнародних і державних стандартів, а також визначення російською мовою (додаток А).

Якщо терміни німецькою, англійською та французькою мовами узяті з міжнародних словників, то вони подані в круглих дужках.

Якщо визначення терміна російською мовою відсутнє в чинних державних російськомовних стандартах, то подано переклад терміна та визначення російською мовою в круглих дужках.

2.6 У стандарті наведено абетковий показник термінів українською мовою та абеткові показники іншомовних відповідників стандартизованих термінів кожною мовою окремо.

2.7 Стандартизовані терміни набрано напівгрубим шрифтом, їхні короткі форми, подані абрєвіатурою, — світлим шрифтом, а синоніми — курсивом.

3 ФІЗИЧНА ВЕЛИЧИНА ТА ЇЇ ОДИНИЦІ

3.1 (Фізична) величина
Властивість, спільна в якісному відношенні у багатьох матеріальних об'єктів та індивідуальна в кількісному відношенні у кожного з них

de (Größe)
en quantity
fr grandeur
ru физическая величина
Свойство, общее в качественном отношении многим физическим объектам (физическим системам, их состояниям и происходящим в них процессам), но в количественном отношении индивидуальное для каждого объекта

3.2 рід (фізичної) величини
Якісна означеність фізичної величини

ru (род физической величины)
Качественная определенность физической величины

3.3 розмір (фізичної) величини
Кількісний вміст фізичної величини в даному об'єкті.

de (Betrag einer physikalischen Größe)
en (magnitude of a physical quantity)
fr (mesure d'une grandeur physique)
ru размер (физической) величины
Количественное содержание в данном материальном объекте свойства, соответствующего понятию «физическая величина»

Примітка. Не слід використовувати термін «величина» як кількісну характеристику даної властивості, наприклад, у термінах «величина напруження», «величина маси» і т. інше. В таких випадках слід використовувати термін «розмір напруження», «розмір маси».

3.4 система (фізичних) величин
Сукупність взаємопов'язаних фізичних величин, в якій декілька величин приймають за незалежні, а інші визначають як залежні від них

de (Größensystem)
en system of quantities
fr système de grandeurs
ru система (физических) величин
Совокупность физических величин, связанных между собой системой симметриями

3.5 основна (фізична) величина
Фізична величина, що входить у систему фізичних величин і прийнята за незалежну від інших величин цієї системи

de (Basisgröße)
en base quantity
fr grandeur de base
ru основная физическая величина
Физическая величина, входящая в систему и условно принятая в качестве независимой от других величин этой системы

3.6 похідна (фізична) величина
Фізична величина, що входить у систему величин та визначається через основні величини цієї системи

de (abgeleitete Größe)
en derived quantity
fr grandeur dérivée
ru производная физическая величина
Физическая величина, входящая в

3.7 розмірність фізичної величини

Вираз, що відображає її зв'язок з основними величинами системи величин

Примітка 1. Розмірність основної фізичної величини — умовний символ фізичної величини в даній системі величин

Примітка 2. Розмірність похідної фізичної величини — добуток розмірностей основних величин, піднесених до відповідних степенів, наприклад, розмірність швидкості V в системі величин L, M, T — $\dim V = L \cdot T^{-1}$

3.8 розмірнісна (фізична) величина

Величина, в розмірності якої розмірності хоча б однієї з основних величин піднесена до степеня, що не дорівнює нулю

3.9 безрозмірнісна (фізична) величина

Величина, в розмірності якої всі степені розмірностей основних величин дорівнюють нулю

Примітка. Відносна (фізична) величина — безрозмірнісна величина, що є відношенням двох однакових величин

3.10 квантована (фізична) величина

Фізична величина, поділена на рівні за розміром частини, кванти

Примітка. Найбільш пристосовані до квантування адитивні фізичні величини. Адитивні величини — це величини, які підсумовуються експериментально. Природно квантована фізична величина поділена на кванти від природи (електричний заряд, маса). Штучно квантована фізична величина поділена штучно на кванти або інтер-

систему и определяемая через основные величины этой системы

(Dimension einer Größe)

dimension of a quantity

dimension d'une grandeur

розмірність фізическої величини

Вираження, отражающее связь величин с основными величинами системы, в котором коэффициент пропорциональности принят равным 1

(dimensionelle Größe)

dimensional quantity

grandeur dimensionnelle

Величина, в размерности которой хотя бы одна из основных величин возведена в степень, не равную нулю

(Dimensionslose Größe)

dimensionless quantity

grandeur sans dimension

Безразмерная физическая величина

Величина, в размерности которой основные величины входят в степени, равной нулю

(квантованная (физическая) величина)

Физическая величина, которая разделена на равные по размеру части, кванты

вали, наприклад: довжина лінійки з нанесеними на ній рівновіддаленими відмітками; інтервал часу, поділений рівновіддаленими імпульсами

3.11 одиниця (фізичної) величини

Фізична величина певного розміру, прийнята за угодою для кількісного відображення однорідних з нею величин

(Einheit)

unit

unité

фізична величина певного розміру, прийнята за угодою для кількісного відображення однорідних з нею величин

(Einheitszeichen)

symbol of a unit

symbole d'une unité

фізична величина певного розміру, прийнята за угодою для кількісного відображення однорідних з нею величин

(обозначение единицы (физической) величины)

Умовний символ одиниці фізическої величини

Приклади 1. m — позначення метра. 2. V — позначення вольт

3.12 позначення одиниці (фізичної) величини

Умовний символ одиниці фізическої величини

Приклади 1. m — позначення метра. 2. V — позначення вольт

3.13 система одиниць (фізичних величин)

Сукупність одиниць певної системи фізичних величин

Приклади 1. Міжнародна система одиниць. 2. Система CGS

(Einheitensystem)

system of units

système d'unités

система одиниць фізических величин

Совокупность основных и производных единиц, относящаяся к некоторой системе величин и образованная в соответствии с принятыми принципами

(Basiseinheit)

base unit

unité de base

основна одиниця системи одиниць

Единица основной физической величины в определенной системе величин

(abgeleitete Einheit)

derived unit

unité dérivée

похідна одиниця системи одиниць

Одиница похідної фізичної величини в певній системі одиниць

(systemfremde Einheit)

off-system unit

unité hors système

позасистемна одиниця (фізичної величини)

Одиниця фізичної величини, що

не належить до даної системи одиниць
Приклади 1. Електронвольт — позасистемна одиниця енергії щодо системи SI. 2. Доба, година, хвилина — позасистемні одиниці часу щодо системи SI

3.17 когерентна одиниця (системна одиниця)
 Похідна одиниця, пов'язана з іншими одиницями системи рівнянням, в якому числовий коефіцієнт дорівнює одиниці

3.18 когерентна система одиниць (фізичних величин)
 Система одиниць, усі похідні одиниці якої когерентні

3.19 міжнародна система одиниць SI
 Когерентна система одиниць, прийнята та рекомендована Генеральною Конференцією з мір та ваг (ТКМВ)

3.20 кратна одиниця (фізичної величини)
 Одиниця фізичної величини, яка в ціле число разів більша за одиницю, від якої вона утворюється

3.21 часткова одиниця (фізичної величини)
 Одиниця фізичної величини, яка в ціле число разів менша за одиницю, від якої вона утворюється

гу внесистемна єдинця фізичської величини
 Єдинця, не входящая ни в одну из систем единиц

de (kohärente Einheit)
 en coherent unit
 fr unité cohérente
 гу когерентная производная единица физической величины
 Производная единица, связанная с другими единицами системы уравнения, в котором числовой коэффициент принят равным 1

de (kohärentes Einheitensystem)
 en coherent system of units
 fr système cohérent d'unités
 гу когерентная система единиц физических величин
 Система единиц, все производные единицы которой когерентны

de (Internationales Einheitensystem; SI)
 en International System of Units; SI
 fr Système international d'unités; SI
 гу SI
 Когерентная система единиц, принятая и рекомендованная Генеральной Конференцией по мерам и весам (ТКМВ)

de (veilaches einer Einheit)
 en multiple of a unit
 fr multiple d'une unité
 гу кратная единица физической величины
 Единица, в целое число раз большая системной или внесистемной единицы

de (Teileinheit)
 en sub-multiple of a unit
 fr sous-multiple d'une unité
 гу дольная единица физической величины
 Единица, в целое число раз мень-

шая системной или внесистемной единицы

de (Zahlenwert (einer Größe))
 en numerical value (of a quantity)
 fr valeur numérique (d'une grandeur)
 гу (числовое значение (физической величины))

Число, равное отношению размера измеряемой физической величины к размеру единицы этой физической величины, или кратной (дольной) единицы

de (Wert einer Größe; Größenwert)
 en value (of a quantity)
 fr valeur (d'une grandeur)
 гу значение физической величины

Оценка физической величины в виде некоторого числа принятых для нее единиц

de (wehrer Wert (einer Größe))
 en true value (of a quantity)
 fr valeur vraie (d'une grandeur)
 гу истинное значение физической величины

Значение физической величины, которое идеальным образом отобразало бы в качественном и количественном отношениях соответствующее свойство объекта

de (konventionell wahrer Wert einer Größe)

en conventional true value (of a quantity)
 fr valeur conventionnellement vraie (d'une grandeur)
 гу действительное значение физической величины

Значение физической величины, найденное экспериментальным путем и настолько приближающееся к истинному значению, что для данной цели может быть использовано вместо него

3.22 числове значення (фізичної) величини
 Число, що дорівнює відношенню розміру фізичної величини, що вимірюється, до розміру одиниці цієї фізичної величини, чи кратної (часткової) одиниці

3.23 значення (фізичної) величини
 Відображення фізичної величини у вигляді числового значення величини з позначенням її одиниці.
 Примітка. Не слід використовувати словосполучення «вимірювання значення величини» тому, що значення величини — це результат закінченого вимірювання

Приклади 1. 15 м 2. 112 кг

3.24 Істинне значення (фізичної величини)
 Значення фізичної величини, яке ідеально відображало б певну властивість об'єкта

3.25 умовно істинне значення (фізичної величини); дійсне значення (фізичної величини)
 Значення фізичної величини, знайдене експериментальним шляхом і настільки наближене до істинного значення, що його можна використати замість істинного для даної мети

3.26 шкала фізичної величини
Послідовний ряд значень однорідних фізичних величин, які призначені цим величинам відповідно до узгоджених правил

Приклад. Міжнародна практична температурна шкала, шкала міцності

de (Skale einer Größenart)
en reference-value scale (of a quantity or property)
fr échelle de référence (d'une grandeur ou d'une propriété)

gu шкала фізическої величини
Послідовність значень, присвоєна в відповідності з правилами, прийнятими по соглашению, послідовальності однієї іменних фізических величин різного розміра

4 ВІМІРЮВАННЯ

4.1 вимірювання

Відрізок вимірюваних величин їх значеннями шляхом експерименту та обчислень за допомогою спеціальних засобів

de (Messung)
en measurement
fr mesurage

gu измерение
Нахождение значения физической величины опытным путем с помощью специальных технических средств

4.2 метрологія

Наука про вимірювання

de (Metrologie)
en metrology
fr métrologie

gu метрологія
Наука об измерении, методах и средствах обеспечения их единства и способах достижения требуемой точности

4.3 законодавча метрологія

Частина метрології, що містить законодавчі акти, правила, вимоги та норми, які регламентуються і контролюються державою для забезпечення єдності вимірювань

de (gesetzliche Metrologie)
en legal metrology
fr métrologie légale

gu законодавча метрологія
Раздел метрологии, включающий комплекс взаимосвязанных и взаимообусловленных общих правил, требований и норм, а также другие вопросы, нуждающиеся в регламентации и контроле со стороны государства, направленные на обеспечение единства измерений и единообразия средств измерений

4.4 вимірювана величина

Фізична величина чи параметри її

de (Meßgröße)
en measurand

залежності, що підлягають вимірюванню

fr mesurande
gu (измеряемая величина)
Фізическая величина или параметр ее зависимости, которые подвергаются измерению

4.5 класичний принцип вимірювань

Рівноінтервальність відображення розміру адитивної вимірюваної величини її числовим значенням. Принцип рівноінтервальності відображення фізичної величини забезпечується сталістю її одиниці. Саме рівноінтервальність дає можливість використовувати значення вимірюваних фізичних величин в усіх рівняннях законів фізики. Цей принцип — головна умова, за якої залежність між істинними значеннями та відновленими розмірами буде лінійною

4.6 вимірювальна інформація
Інформація про вимірюванні величин та залежності між ними у вигляді сукупності їх значень

de (Meßinformation)
en (measurement information)
fr (information de mesure)
gu измерительная информация
Информация о значениях измеряемых физических величин

4.7 об'єкт вимірювання
Матеріальний об'єкт, одна чи декілька властивостей якого підлягають вимірюванню

de (Meßobjekt)
en (measurement object)
fr (objet de mesure)
gu (объект измерения)
Материальный объект, одно или несколько свойств которого подлежат измерению

4.8 пряме вимірювання
Вимірювання однієї властивості, значення якої знаходять безпосередньо без перетворення її роду та використання відомих залежностей

de (direkte Messung)
en (direct measurement)
fr (mesurage direct)

gu пряме измерение
Измерение, при котором искомое значение величины находят непосредственно из опытных данных

4.9 непряме вимірювання
Вимірювання, у якому значення однієї чи декількох вимірюваних величин знаходять після перетворення роду величини чи обчислення за відомими залежностями

gu (непрямое измерение)
Измерение, при котором значение одной или нескольких измеряемых величин находят после преобразования рода величины или вычисления по известным зависимостям

їх від декількох величин аргументів, що вимірюються прямо

4.10 опосередковане вимірювання
Непряме вимірювання однієї величини за перетворенням її роду чи обчисленнями за результатами вимірювань інших величин, з якими вимірювана величина пов'язана на явну функційною залежністю

4.11 сукупне вимірювання
Непряме вимірювання, в якому значення декількох одночасно вимірюваних однорідних величин отримують розв'язанням рівнянь, що пов'язують різні сполучення цих величин, які вимірюються прямо чи опосередковано

4.12 сумісне вимірювання
Непряме вимірювання, в якому значення декількох одночасно вимірюваних різнорідних величин отримують розв'язанням рівнянь, які пов'язують їх з іншими величинами, що вимірюються прямо чи опосередковано

4.13 статичне вимірювання
Вимірювання величини, яку можна вважати незмінною за час вимірювання

4.14 динамічне вимірювання
Вимірювання величини, що змінюється за час вимірювання

их от декількох величин аргументів, которые измеряются прямо

de (indirekte Messung)
en (indirect measurement)
fr (mesurage indirecte)
ru косвенное измерение

Измерение, при котором искомое значение величины находят на основании известной зависимости между этой величиной и величинами, подвергаемыми прямым измерениям

de (Gesamtmessungen)
en (measurements in a closed series)
fr (mesurages combinatoires en séries fermées)
ru совокупные измерения

Производимые одновременно измерения нескольких одноименных величин, при которых искомые значения величин находят решением системы уравнений, полученных при прямых измерениях различных сочетаний этих величин

совместные измерения
Производимые одновременно измерения двух или нескольких не одноименных величин для нахождения зависимости между ними

de (statische Messung)
en static measurement
fr mesurage statique
ru (статическое измерение)
Измерение величины, которую можно считать неизменной при измерении

de (dynamische Messung)
en dynamic measurement
fr mesurage dynamique
ru (динамическое измерение)
Измерение величины, которая изменяется при измерении

de (relative Messung)
en (relative measurement)
fr (mesurage relative)
ru (относительное измерение)
Измерение отношения величины к другой однородной величине

ru (измерительная операция)
Операция с физическими величинами или их значениями во время измерения

en measurement procedure
fr mode opératoire (de mesure)
ru (процедура измерения)
Последовательность измерительных операций, которая обеспечивает измерение в соответствии с выбранным методом

ru (воспроизведение (физической величины))
Измерительная операция, состоящая в создании и (или) хранении физической величины заданного значения

ru (сравнение (физических величин))
Измерительная операция, состоящая в отражении соотношения между размерами двух однородных физических величин соответствующим выводом: больше, меньше или равная по размеру

ru (измерительное преобразование (физической величины))
Измерительная операция, при которой входная физическая величина преобразуется в выходную, функционально связанную с ней

4.15 відносне вимірювання
Вимірювання відношення величини до іншої однорідної величини

4.16 вимірвальна операція
Операція з фізичними величинами чи їх значеннями під час вимірювань

4.17 процедура вимірювання
Послідовність вимірювальних операцій, що забезпечує вимірювання згідно з обраним методом

4.18 відтворення (фізичної величини)
Вимірвальна операція, що полягає у створенні та (чи) зберіганні фізичної величини заданого значення

4.19 порівняння (фізичних величин)
Вимірвальна операція, що полягає у відображенні співвідношення між розмірами двох однорідних фізичних величин відповідним висновком: більше, менше чи однакова за розміром

4.20 вимірвальне перетворення (фізичної величини)
Вимірвальна операція, під час якої вхідна фізична величина перетворюється у вихідну, функційно з нею пов'язану

Примітка 1. Принципом вимірвальної перетворення називають фізичний ефект, на якому воно засновано
Примітка 2. Вимірвальні перетворення поділяються на перетворення з вимірною роду величин та без вимірною роду величин, які в свою чергу також поділяються на лінійні та нелінійні

используемого для измерений постоянной величины

de (dynamischer Fehler)
en (dynamic error)
fr (erreur dynamique)
ru динамическая погрешность

Разность между погрешностью средства измерений в динамическом режиме и его статической погрешностью, соответствующей значению величины в данный момент времени

de (größer Meßfehler)
en (gross measurement error)
fr (erreur grossière de mesure)
ru грубая погрешность измерения

Погрешность измерения, существенно превышающая ожидаемую при данных условиях погрешность

de empirische Standardabweichung
en experimental standard deviation
fr écart-type expérimental
ru среднее квадратическое отклонение

Параметр функции распределения результатов измерений, характеризующих их рассеивание и равный корню квадратному из дисперсии результата измерения (с положительным знаком)

5.11 динамічна похибка (вимірювання) [засобу вимірювальної техніки]
Складово похибки, що виникає додаточно до статичної під час динамічних вимірювань

5.12 надмірна похибка (вимірювання)
Похибка вимірювання, що суттєво перебільшує очікувану (в даних умовах) похибку

5.13 експериментальне середнє квадратичне відхилення (результатів вимірювання); «вибіркове середнє квадратичне відхилення» (результатів вимірювання)
Для серії n вимірювань однієї й тієї ж вимірюваної величини параметр S , що характеризує розсіювання результатів n вимірювань однієї й тієї ж величини визначається за формулою:

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n-1}}$$

де x_i — результат i -го вимірювання;

\bar{x} — середнє арифметичне n результатів
Примітка 1. За відомого генерального середнього значення m для сукупності N може бути знайдено середнє квадратичне відхилення сукупності за формулою:

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (x_i - m)^2}{N}}$$

Примітка 2. Якщо розглядати серію N вимірювань як вибірку з генеральної сукупності, то S є оцінкою середнього квадратичного відхилення для сукупності

Примітка 3. Оцінка середнього квадратичного відхилення середнього арифметичного \bar{x} визначається за формулою:

$$\sigma(\bar{x}) = \frac{S}{\sqrt{n}}$$

5.14 довірчі границі похибки (результату) вимірювання
Верхня та нижня границі інтервалу, що накриває з заданою ймовірністю похибку вимірювання

de (Vertrauensmeßfehler)
en (confidence error of a measurement result)
fr (erreur de confiance d'une résultat de mesure)
ru доверительные границы погрешности результата измерения

Верхняя и нижняя границы интервала, накрывающего с заданной вероятностью погрешность измерения

en uncertainty of measurement
fr incertitude de mesure
ru (неопределенность измерений)
Оценка, характеризующая диапазон значений, в котором находится истинное значение измеряемой величины

5.15 невизначеність вимірювань
Оцінка, що характеризує діапазон значень, в якому є істинне значення вимірюваної величини

Примітка. Невизначеність вимірювань має значення декілька складових. Деякі з них можуть бути оцінені на основі статистичного розподілу результатів вимірювань — експериментальним середнім квадратичним відхиленням. Характеристика інших складових можуть визначатись іншим шляхом, як прийнятим

5.16 поправка
Значення величини, що алгебрично додається до результату вимірювання з метою випливання систематичної похибки

de (Korrektion)
en correction
fr correction
ru поправка

Значение величины, одноименной с измеряемой, прибавляемое к полученному при измерении значению

чення величин з метою виключення систематичної погрешності

5.17 коригувальний коефіцієнт
Числовий коефіцієнт, на який помножують результат вимірювання з метою вилучення систематичної похибки

de (Korrektionsfaktor)
en correction factor
fr facteur de correction
ru поправочный множитель

Число, на которое умножают результат измерения с целью исключения систематической погрешности

de (unkorrigiertes Messergebnis)
en uncorrected result
fr résultat brut
ru (неисправленный результат)

Результат измерения, в котором не исключены систематические погрешности

de (berichtigtes Messergebnis)
en corrected result
fr résultat corrigé
ru (исправленный результат)

Результат измерения, полученный после введения поправки и (или) с учетом поправочного коэффициента

ru (промах; аномальный результат измерения)
Результат измерения, имеющий грубую погрешность

de (Messgenauigkeit)
en accuracy of measurement
fr exactitude de mesure
ru точность измерений

Качество измерений, отражающее близость их результатов к истинному значению измеряемой величины

ru правильность измерений
Качество измерений, отражающее близость к нулю систематических погрешностей в их результатах

en repeatability of measurements
fr rétabilité des mesurages
ru сходимость измерений

нань, що відображає близькість повторних результатів вимірювань однієї й тієї ж величини в однакових умовах

Примітка 1. Збіжність (результатів) вимірювань відображає близькість до нуля випадкової похибки

Примітка 2. Збіжність може бути оцінена кількісно дисперсією результатів вимірювань

5.24 відтворюваність вимірювань

Характеристика якості вимірювань, що відображає близькість результатів вимірювань однієї й тієї ж величини, виконаних у різних умовах (в різний час, в різних місцях, різними методами і засобами)

Примітка. Відтворюваність може бути оцінена кількісно дисперсією результатів вимірювань

de (Reproduzierbarkeit der Messungen)
en reproducibility of measurements
fr reproductibilité des mesurages
ru воспроизводимость измерений

Качество измерений, отражающее близость друг к другу результатов измерений, выполняемых в различных условиях (в различные времена, в различных местах, разными методами и средствами)

6 ЗАСОБИ ВИМІРЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ТА МЕТОДИ ВИМІРЮВАНЬ

6.1 сигнал —
Фізичний процес, властивості якого визначаються взаємодією між матеріальним об'єктом та засобом його дослідження

de (Signal)
en (signal)
fr (signal)
ru (сигнал)
Фізический процесс, свойства которого определяются взаимодействием между материальным объектом и средством его исследования

6.2 параметр сигналу
Одна із властивостей сигналу, яка є фізичною величиною

de (Signalparameter)
en (signal parameter)
fr (paramètre d'un signal)
ru (параметр сигнала)
Одно из свойств сигнала, являющееся физической величиной

6.3 інформативний параметр сигналу
Параметр сигналу, який функційно пов'язаний з досліджуваною або вимірюваною величиною чи тій, що має задане значення

ru (информативный параметр сигнала)
Параметр сигнала, который функционально связан с исследуемой или измеряемой величиной или имеет заданное значение

6.4 вимірювальний сигнал Сигнал, один чи декілька параметрів якого є інформативні	de (Meßsignal) en measurement signal fr signal de mesure ru (измерительный сигнал) Сигнал, один или несколько параметров которого являются информативными	ru
6.5 вхідний (вимірювальний) сигнал Вимірювальний сигнал, що виникає під час взаємодії об'єкта вимірювання та засобу вимірювальної техніки	de (Eingangssignal) en stimulus fr signal d'entrée ru входной сигнал средства измерения	de en fr ru
6.6 зразковий сигнал Вимірювальний сигнал, один чи декілька параметрів якого мають задане значення	ru Сигнал, поступающий на вход средства измерения (образцовый сигнал) Измерительный сигнал, один или несколько параметров которого имеют заданное значение	ru
6.7 сигнал вимірювальної інформації Сигнал, який представляє вимірювальну інформацію на виході засобу вимірювань	de (Meßinformationssignal) en (measurement information signal) fr (signal (d'information) de mesure) ru сигнал измерительной информации Сигнал функционально связанный с измеряемой физической величиной	de en fr ru
6.8 візуальний сигнал вимірювальної інформації	ru (визуальный сигнал измерительной информации)	ru
6.9 кодовий сигнал вимірювальної інформації Сигнал вимірювальної інформації, що призначається для сприйняття технічними пристроями	ru (кодовый сигнал измерительной информации) Сигнал измерительной информации, предназначенный для восприятия техническими устройствами	ru
6.10 засіб вимірювальної техніки Технічний засіб, який застосовується під час вимірювань і має нормовані метрологічні характеристики	ru (средство измерительной техники) Техническое средство, применяемое при измерениях и имеющее нормированные метрологические характеристики	ru
Примітка. До засобів вимірювальної техніки відносяться засоби вимірювань та вимірювальні пристрої		
6.11 засіб вимірювань Засіб вимірювальної техніки, який реалізує процедуру вимірювань	de (Meßmittel) en measuring instrument fr appareil de mesure; appareil	de en fr

Примітка 1. До засобів вимірювань відносяться кодові засоби вимірювань, реєструвальні засоби вимірювань, вимірювальні прилади, вимірювальні канали та вимірювальні системи	ru средство измерений Техническое средство, использующее при измерениях и имеющее нормированные метрологические свойства	ru
Примітка 2. Засіб вимірювань реалізує в ідеальному випадку лінійну залежність між значеннями вимірюваної величини та її відповідними розмірами		
6.12 вимірювальний пристрій Засіб вимірювальної техніки, в якому виконується лише одна зі складових частин процедури вимірювань (вимірювальна операція)	de (Meßeinrichtung) en (measuring device) fr (dispositif de mesure) ru (измерительное устройство) Средство измерительной техники, в котором выполняется только одна из составляющих частей процедуры измерения (измерительная операция)	de en fr ru
Примітка. Вимірювальні пристрої: міра, компаратор, вимірювальний перетворювач, масштабований перетворювач та обчислювальний компонент		
6.13 міра (величини) Вимірювальний пристрій, що реалізує відтворення та (або) збереження фізичної величини заданого значення	de (Meßverkörperung) en material measure fr mesure matérialisée ru мера Средство измерений, предназначенное для воспроизведения физической величины заданного размера	de en fr ru
6.14 компаратор Вимірювальний пристрій, що реалізує порівняння однорідних фізичних величин	de Komparator en comparator fr comparateur ru (компаратор) Измерительное устройство, реализующее сравнение однородных физических величин	de en fr ru
6.15 вимірювальний перетворювач Вимірювальний пристрій, що реалізує вимірювальне перетворення	de (Meßwandler) en measuring transducer fr transducteur de mesure ru измерительный преобразователь Средство измерений, предназначенное для выработки сигнала измерительной информации в форме, удобной для передачи, дальнейшего преобразования, обработки и (или) хранения, но не поддающейся непосредственному восприятию наблюдателем	de en fr ru
6.16 первинний вимірювальний перетворювач; сенсор	de (Aufnehmer; Meßfühler) en sensor	de en

Сукупність засобів вимірювальної техніки, засобів контролю, діагностування та інших технічних засобів, об'єднаних для створення сигналів вимірювальної та інших видів інформації

6.27 Індикатор

Пристрій або речовина, які за наявності певної властивості об'єкта або явища створюють сигнал інформації про це

Примітка 1. Індикатори не відносяться до засобів вимірювальної техніки

Примітка 2. Засоби вимірювальної техніки можуть бути використані як індикатори

6.28 показувальний пристрій
Сукупність елементів або вузлів засобу вимірювань, що подає візуальний сигнал вимірювальної інформації

6.29 реєструвальний пристрій

Сукупність елементів або вузлів засобу вимірювань, що реєструє (на носії) сигнал вимірювальної інформації

6.30 шкала (аналогового вимірювального приладу)

Частина показувального пристрою у вигляді впорядкованої сукупності позначок разом із пов'язаною з нею певною послідовністю чисел

6.31 позначка шкали

Риска або інший знак на шкалі,

Сукупність засобів вимірювальної техніки, засобів контролю, діагностування і других технічних засобів, об'єднаних для створення сигналів вимірювальної та інших видів інформації)

(Detector)

detector

déctecteur

(індикатор)

Устройство или вещество, которые при наличии определенного свойства или явления создают сигнал информации об этом)

de Anzeigevorrichtung (für ein Meßgerät)

indicating device

dispositif indicateur

отсчетное устройство средства измерения

Часть конструкции средства измерения, предназначенная для отсчитывания значений измеряемой величины

(Registriereneinrichtung)

recording device

desposeitif enregistreur

реєструвальне устройство измерительного прибора

Часть регистрирующего измерительного прибора, предназначенная для регистрации показаний

de Skale

en échelle

fr échelle

шкала средства измерений
Часть отсчетного устройства, представляющая собой совокупность отсчетов и проставленных у некоторых из них чисел отсчета или других символов, соответствующих ряду последовательных значений величины

(Teilungsmarkte der Skale)

en scale mark

що відповідають одному або декільком значенням вимірюваної величини

fr repère
отметка шкалы

Знак на шкале, соответствующий некоторому значению измеряемой величины

de Skalenteil

en scale division

fr division

ru деление шкалы

Промежуток между двумя соседними отсчетками шкалы

de Skalenteilstrichabstand

en scale spacing

fr longueur d'une division

ру длина деления шкалы средства измерения

расстояние между осями (или центрами) двух соседних отсчетов шкалы, измеренное вдоль линии, проходящей через середины самых коротких отсчетов шкалы

de Skalenlänge

en scale length

fr longueur d'échelle

ру (длина) шкалы

Длина линии, проходящей через середины всех коротких отсчетов шкалы и ограниченной начальной и конечной отметками)

de Zeiger

en index

fr index

ру указатель

Часть отсчетного устройства, положение которой относительно шкалы определяет показание средства измерения

de (Meßmethode)

en method of measurement

fr methode de mesure

ру метод измерений

Сукупність прийомів і засобів використання принципів і засобів вимірювань

de (Meßmethode mit direktem Vergleich)

en method of measurement

fr methode de mesure

ру метод измерений

Совокупность приемов и средств измерения

de (Meßmethode mit direktem Vergleich)

en method of measurement

fr methode de mesure

ру метод измерений

Совокупность приемов и средств измерения

de (Meßmethode mit direktem Vergleich)

en method of measurement

fr methode de mesure

ру метод измерений

Совокупность приемов и средств измерения

норазовим порівнянням вимірюваної величини з усіма вихідними величинами багатозначної нерегульованої міри

Приклад 1. Вимірювання довжини лінійкою з поділками. 2. Вимірювання інтервалу часу годинником

6.38 метод одного збігу; метод нулюса

Метод прямого вимірювання з одноразовим порівнянням вихідних величин двох багатозначних нерегульованих мір, з різними ступенями, нульові позначки яких зсуваються між собою на вимірювану величину

Приклад 1. Вимірювання довжини за допомогою двох лінійок з поділками, цінки яких знаходяться в певному відношенні 2. Вимірювання часу за допомогою двох послідовностей періодичних імпульсів, періоди яких знаходяться в певному відношенні

6.39 метод подвійного збігу; метод коінцидентів

Метод прямого вимірювання з одноразовим порівнянням двох квантованих фізичних величин; вимірюваної та відтворюваної багатозначною нерегульованою мірою

Приклад. Вимірювання зістикованих інтервалів часу або зістикованих інтервалів довжини за допомогою відповідно: послідовності періодичних імпульсів з відомим значенням їх періоду або лінійки з відомим значенням поділок

6.40 метод зрівноваження з регульованою мірою

Метод прямого вимірювання з багаторазовим порівнянням вимірюваної величини та величини, що відтворюється мірою, яка регулю-

en direct-comparison method of measurement
fr méthode de mesure par comparaison directe
ru метод сопоставления

Метод прямого вимірювання з однократним порівнянням вимірюваної фізичної величини з одночасно со всіма вихідними величинами багатозначної нерегульованої міри

Метод прямого вимірювання з однократним порівнянням вихідних величин двох багатозначних нерегульованих мір, з різними ступенями, нульові позначки яких зсуваються між собою на вимірювану величину

de (Koinzidenzmeßmethode)
en (coincidence measuring method)
fr (méthode de mesure par coïncidence)
ru (метод двойного совпадения; метод коинциденции)

Метод прямого вимірювання з однократним порівнянням двох квантованих фізичних величин; вимірюваної та відтворюваної багатозначною нерегульованою мірою

de (Nullmeßmethode)
en null method of measurement
fr méthode de (mesure par) zéro
ru нулевой метод

Метод порівняння з мірою, в котрому результуючий ефект поз-

ється, до їх повного зрівноваження

Приклад. Вимірювання електричної напруги компенсатором

6.41 диференціальний метод; різницький метод

Метод вимірювання, за яким величина різниці між вимірюваною величиною та вихідною величиною однонаочною мірою вимірюється відповідним засобом вимірювання

6.42 метод заміщення

Метод непрямого вимірювання з багаторазовим порівнянням до повного зрівноваження вихідних величин вимірюваної перетворювача з почерговим перетворенням ним вимірюваної величини та вихідної величини регульованої міри

6.43 методика виконання вимірювання

Суміш правил і процедур, виконання яких забезпечує одержання результатів вимірювання з потрібною точністю

7 ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАСОБІВ ВИМІРЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

7.1 метрологічні характеристики
Характеристики засобів вимірювальної техніки, які нормуються для визначення результату вимірювання та його похибок

7.2 показ (засобу вимірювань)
Значення вимірюваної величини, створене за допомогою засобу вимірювань та подане сигналом вимірювальної інформації

действия величины на прибор сравнения доводится до нуля

de Differentielle Messung; Differenzverfahren
en differential method of measurement
fr méthode de mesure différentielle
ru метод дифференциальный метод

Метод порівняння з мірою, в котрому на вимірювальний прибор вводить різницю між вимірюваною величиною та вихідною величиною, вимірювану відповідною мірою

(Substitutions-Meßmethode)
de substitution method of measurement
fr méthode de mesure par substitution
ru метод замещения

Метод порівняння з мірою, в котрому вимірювану величину замінюють вимірюваною величиною, вимірювану відповідною мірою

ru (методика выполнения измерений)
Совокупность процедур и правил, выполнение которых обеспечивает получение результатов измерений с требуемой точностью

de (metrologische Kenngrößen)
en metrological characteristics
fr caractéristiques métrologiques
ru Характеристики средств измерительной техники, нормируемые для получения результата измерения и его погрешностей

de Meßwert
en indication (of a measuring instrument)
fr indication (d'un instrument de mesure)

7.8 ціна поділки шкали аналогового вимірювального приладу	de Skalenintervall
Різниця значень вимірюваної величини, що відповідає двом сусіднім позначкам шкали	en scale interval
	fr valeur d'une division; échelon
7.9 ціна найменшого розряду (цифрового вимірювального приладу) [кодового засобу вимірювань]	de (Nennwert einer Maßwertkörperung)
Різниця між двома найближчими показаннями (цифрового вимірювального приладу) [кодового засобу вимірювань]	en (ga(u)ge nominal value)
7.10 номінальне значення міри; номінальне значення величини, яка відтворюється мірою	fr (valeur nominale d'une mesure matérialisée)
Приписане однозначній мірі значення величини, яка нею відтворюється	ru номинальное значение меры
	de (Empfindlichkeit)
7.11 чутливість (вимірювального перетворювача)	en sensitivity
Відношення зміни вихідної величини вимірювального перетворювача до зміни вхідної величини, що її викликає	fr sensibilité
	ru чувствительность измерительного прибора
7.12 поріг чутливості (засобу вимірювань)	de (Empfindlichkeitsgrenze)
Найменше значення вимірюваної величини, яка може бути виявлена засобом вимірювань	en discrimination threshold
	fr seuil de mobilité
7.13 зона нечутливості (засобу вимірювань)	de (Totzone)
Діапазон значень вимірюваної величини, в межах якого її зміни не викликають зміни показу засобу вимірювань	en dead band
	fr zone morte
	ru (зона нечувствительности (средства измерений) Диапазон значений измеряемой

7.3 діапазон показів (засобу вимірювань)	de (Anzeigebereich)
Інтервал значень вимірюваної величини, який обмежений початком та кінцем її значеннями	en scale range
Примітка. Початковим значенням вимірюваної величини називають найменше в діапазоні показів її значення, а кінцевим — її найбільше значення	fr étendue de l'échelle
7.4 діапазон вимірювань	de (Meßbereich)
Інтервал значень вимірюваної величини, в межах якого пропонується похибки засобу вимірювань	en specified measuring range
	fr étendue de mesure spécifiée
7.5 точність засобу вимірювань	de Genauigkeit (eines Meßgerätes)
Характеристика засобу вимірювань, яка визначає близькість його показів до істинного значення вимірюваної величини	en accuracy of a measuring instrument
	fr exactitude d'un instrument de mesure
7.6 градуовальна характеристика (засобу вимірювань [вимірювального перетворювача])	de (Übertragungsverhalten)
Залежність між значеннями вимірюваної (перетворюваної) величини на виході та вході засобу вимірювань [вимірювального перетворювача], отримані під час градування (калібрування), та поєднані у вигляді таблиці, графіка або формули	en response characteristic
	fr caractéristique de transfert
7.7 функція перетворення (вимірювального перетворювача)	de (Funktion des Umwandler)
Залежність між вхідною та вихідною величинами вимірювального перетворювача	en transformation function
	fr fonction de transformation

7.14 впливна величина

Фізична величина, що впливає на результат вимірювання, але не є вимірюваною величиною

de (Einflussgröße)

en influence quantity

fr grandeur d'influence

ru влияющая физическая величина

Фізическа величина, не являю-
щаяся измеряемой данным сред-
ством измерений, но оказывающая
влияние на результаты измерений
этим средством

de (Normale Bedingungen)

en reference conditions

fr conditions de référence

ru нормальные условия применения
средств измерений

Условия применения средств из-
мерений, при которых влияющие
величины имеют нормальные зна-
чения или находятся в пределах
нормальной области значений

7.15 нормальні умови застосування засобів вимірювальної техніки

Умови застосування засобів вимі-
рювальної техніки, за яких вплив-
ні величини мають нормальні зна-
чення чи знаходяться в границях
нормального інтервалу значень
Примітка. Нормальне значення [нор-
мальний інтервал значень] впливної
величини — це значення [інтервал
значень] впливної величини, для якого
(в межах якого) нормується основна
похибка засобів вимірювальної тех-
ніки

7.16 робочі умови застосування засобів вимірювальної техніки

Умови застосування засобів вимі-
рювальної техніки, за яких зна-
чення впливних величин знахо-
дяться в границях робочої зони

Примітка. Робоча зона значень вплив-
ної величини — це зона, що встанов-
люється для засобів вимірювальної тех-
ніки, в межах якої за необхідністю
нормуються додаткові похибки цих за-
собів

7.17 (абсолютна) похибка засобу вимірювань

Різниця між показом засобу вимі-
рювань та істинним значенням вимі-
рюваної величини за відсутності
методичних похибок і похибок від
взаємодії засобу вимірювань з
об'єктом вимірювання

величини, в області которого ее
изменения не вызывают измене-
ния показаний средства)

de (Einflussgröße)

en influence quantity

fr grandeur d'influence

ru влияющая физическая величина

Фізическа величина, не являю-
щаяся измеряемой данным сред-
ством измерений, но оказывающая
влияние на результаты измерений
этим средством

de (Normale Bedingungen)

en reference conditions

fr conditions de référence

ru нормальные условия применения
средств измерений

Условия применения средств из-
мерений, при которых влияющие
величины имеют нормальные зна-
чения или находятся в пределах
нормальной области значений

de (Arbeitsbedingungen)

en rated operating conditions

fr conditions assignées

ru рабочие условия
средств измерений

Условия применения средств из-
мерений, при которых значения
влияющих величин находятся в
пределах рабочих областей

en error (of indication) of a measuring
instrument

fr erreur (d'indication) d'un instrument
de mesure

ru абсолютная погрешность измери-
тельного прибора
Разность между показанием при-
бора и истинным значением изме-
ряемой величины

Примітка 1. Умови відсутності мето-
дичних похибок вимірювання і похибок
від взаємодії засобу вимірювань з об'єк-
том вимірювання створюються під час
перевірки, коли значення вхідної вели-
чини знаходяться за допомогою аразко-
ного засобу вимірювання

Примітка 2. В метрологічній практиці
вказують приблизне значення похиб-
ки засобу вимірювань, тобто її оцінку.
Оцінка похибки засобу вимірювань є
різниця між показом засобу вимірю-
вань і умовно істинним значенням ви-
мірюваної величини. На практиці слово
«оцінка» може опускатися

7.18 відносна похибка засобу вимірювань

Відношення абсолютної похибки
засобу вимірювань до істинного
значення вимірюваної величини

7.19 (абсолютна) похибка міри

Різниця між номінальним та істин-
ним значенням величини, що від-
творюється мірою

Примітка. На практиці замість істин-
ного значення використовують умовно
істинне значення

7.20 (абсолютна) похибка вимірювального перетворювача за входом

Різниця між значенням вхідної ве-
личини вимірювального перетво-
рювача, що визначається за істин-
ним значенням вхідної величини
за допомогою градуовальної ха-
рактеристики або функції перет-
ворення, та істинним значенням
вхідної величини

Примітка. На практиці замість істин-
ного значення використовують умовно
істинне значення

ru (относительная погрешность сред-
ства измерений)
Отношение абсолютной погреш-
ности средства измерений к ис-
тинному значению измеряемой ве-
личины)

de (absoluter Fehler einer Maßver-
körperung)
en (absolute error of an actual measure)
fr (erreur absolue d'une mesure
materialisée)

ru абсолютная погрешность меры
абсолютная погрешность зна-
чения меры и истинным значе-
нием воспроизводимой ею величи-
ны

de (absoluter Eingangsfehler eines
Meßumformers)

en (absolute input error of a measuring
transducer)

fr (erreur d'entree absolue d'un
transducteur de mesure)

ru абсолютная погрешность измери-
тельного преобразователя по входу
Разность между значением величи-
ны на входе преобразователя, оп-
ределяемым в принципе по истин-
ному значению величины на его
выходе с помощью градуировоч-
ной характеристики, приписанной
преобразователю, и истинным зна-
чением величины на входе преоб-
разователя

7.2.1 (абсолютна) похибка вимірювального перетворювача за виходом
Різниця між істинним значенням вихідної величини вимірювального перетворювача, що відповідає вихідній величині, та значенням вихідної величини, одержаної за істинним значенням вхідної величини за допомогою градуовальної характеристики

Примітка. На практиці замість істинного значення використовують умовно істинне значення

7.2.2 границя допустимої похибки (засобу вимірювальної техніки [засобу вимірювань])
Найбільше значення, без урахування знаку, похибки засобу вимірювальної техніки [засобу вимірювань], за яким цей засіб ще може бути визнаний придатним до застосування

7.2.3 основна похибка (засобу вимірювальної техніки)
Похибка засобу вимірювальної техніки за нормальних умов його використання

7.2.4 додаткова похибка (засобу вимірювальної техніки)
Похибка засобу вимірювальної

de (absoluter Ausgangsfehler eines Meßumformers)
en (absolute output error of a measuring transducer)

fr (erreur de sortie absolue d'un transducteur de mesure)

ru
абсолютная погрешность измерительного преобразователя по выходу
Разность между истинным значением величины на выходе преобразователя, отображающей измеряемую величину, и значением величины на выходе, определяемым в принципе по истинному значению величины на входе с помощью градуировочной характеристики, приписанной преобразователю

de (maximal zulässiger Fehler eines Meßmittels)
en limits of (permissible) error (of a measuring instrument); maximum permissible errors (of a measuring instrument)

fr
erreurs maximales tolérées (d'un instrument de mesure); limites d'erreur tolérées (d'un instrument de mesure)

ru
предел допускаемой погрешности средства измерений
Наибольшая (без учета знака) погрешность средства измерений, при которой оно может быть признано годным и допущено к применению

de (Gründfehler eines Meßmittels)
en intrinsic error (of a measuring instrument)

fr
erreur intrinsèque (d'un instrument de mesure)

ru
основная погрешность средства измерений
Погрешность средства измерений, используемого в нормальных условиях

de (absoluter Ausgangsfehler eines Meßumformers)

en (absolute output error of a measuring transducer)

fr (erreur de sortie absolue d'un transducteur de mesure)

ru
абсолютная погрешность измерительного преобразователя по выходу
Разность между истинным значением величины на выходе преобразователя, отображающей измеряемую величину, и значением величины на выходе, определяемым в принципе по истинному значению величины на входе с помощью градуировочной характеристики, приписанной преобразователю

de (maximal zulässiger Fehler eines Meßmittels)
en limits of (permissible) error (of a measuring instrument); maximum permissible errors (of a measuring instrument)

fr
erreurs maximales tolérées (d'un instrument de mesure); limites d'erreur tolérées (d'un instrument de mesure)

ru
предел допускаемой погрешности средства измерений
Наибольшая (без учета знака) погрешность средства измерений, при которой оно может быть признано годным и допущено к применению

de (Gründfehler eines Meßmittels)
en intrinsic error (of a measuring instrument)

fr
erreur intrinsèque (d'un instrument de mesure)

ru
основная погрешность средства измерений
Погрешность средства измерений, используемого в нормальных условиях

тельной техники, возникающая дополнительно при применении средства в условиях отклонения хотя бы одной из влияющих величин от нормального значения или ее выхода за пределы области нормальных значений

de (bezogener Fehler eines Meßgerätes)
en fiducial error (of a measuring instrument)

fr
erreur réduite conventionnelle (d'un instrument de mesure)

ru
приведенная погрешность измерительного прибора
Отношение погрешности измерительного прибора к нормирующему значению

ru
(аддитивная погрешность (средства измерительной техники)
Составляющая абсолютной погрешности средства измерительной техники, не зависящая от измеряемой величины)

ru
(мультипликативная погрешность (средства измерительной техники)
Составляющая абсолютной погрешности средства измерительной техники, пропорциональная измеряемой величине)

de (Umkehrspanne)
en hysteresis

fr
hystérésis

ru
вариация показаний измерительного средства измерения
Разность между двумя показаниями средства измерения, когда одним средством измеряется величина, а другим — та же величина, вследствие ее увеличения или ее уменьшения

технической, как додатково виникає під час використання засобу вимірювання в умовах відхилення хоча б однієї з впливаючих величин від нормального значення або її виходу за границь нормальної зо-ни значень.

7.2.5 зведена похибка засобу вимірювання
Відношення абсолютної похибки засобу вимірювання до нормованого значення

Примітка. Нормованим значенням повинно бути умовно прийняте значення фактичного значення

Примітка. За нормоване значення приймать значення значення для аналізу вимірювань

7.2.6 адитивна похибка (засобу вимірювальної техніки)
Складова абсолютної похибки засобу вимірювальної техніки, яка не залежить від вимірюваної величини

7.2.7 мультиплікативна похибка (засобу вимірювальної техніки)
Складова абсолютної похибки засобу вимірювальної техніки, яка пропорційна вимірюваній величині

7.2.8 варіація показу засобу вимірювання
Різниця між двома показаннями засобу вимірювання, коли одне й те ж значення вимірюваної величини досягається внаслідок її збільшення чи зменшення

7.2.9 варіація вихідної величини вимірювального перетворювача
Різниця між двома значеннями вихідної величини вимірювального перетворювача, що відповідають одному й тому ж значенню вхідної

величини, досягнутому внаслідок її збільшення чи зменшення

7.30 клас точності (засобу вимірювальної техніки [засобу вимірювань])
Узагальнена характеристика засобу вимірювальної техніки [засобу вимірювань], що визначається границями його допустимих осциляцій і додаткових похибок, а також іншими характеристиками, що впливають на його точність, значення яких регламентуються

7.31 дрейф (засобу вимірювальної техніки)
Повільна зміна з часом метрологічної характеристики засобу вимірювальної техніки

7.32 стабільність (засобу вимірювальної техніки)
Здатність засобу вимірювальної техніки зберігати свої метрологічні характеристики в заданих границях протягом заданого інтервалу часу

7.33 час встановлення показу
Інтервал часу від моменту початку дії відного сигналу до моменту, коли показ досягає і залишається в середині певних меж навколо усталеного значення

7.34 метрологічна відмова (засобу вимірювальної техніки)

значення інформаційного параметра входного сигналу досягається внаслідок його збільшення або зменшення

de (Genauigkeitsklasse)
en accuracy class
fr classe d'exactitude; classe de précision
ru класс точности средства измерений. Обобщенная характеристика средства измерений, определяемая пределами допускаемых основных и дополнительных погрешностей, а также другими свойствами средств измерений, влияющими на точность, значения которых устанавливаются в стандартах на отдельные виды средств измерений

de (Drift (eines Meßmittels))
en drift
fr dérive (средства измерительной техники)
ru Медленное изменение во времени метрологической характеристики средства измерительной техники

de Stabilität (eines Meßmittels)
en stability
fr consistance (средства измерительной техники)
ru Способность средства измерительной техники сохранять свои метрологические характеристики в заданных границах в течение заданного интервала времени

de (Einschlagzeit)
en response time
fr temps de réponse
ru Интервал времени от начала действия входного сигнала до момента, когда показание достигает и остается в середине определенных границ вокруг установленного значения

de (metrologischer Ausfall (eines Meßmittels))

Вихід метрологічної характеристики засобу вимірювальної техніки за нормованої границі

8 ЕТАЛОНИ ОДИНИЦЬ ФІЗИЧНИХ ВЕЛИЧИН

8.1 еталон (одиниці фізичної величини)
Засіб вимірювальної техніки, що забезпечує відтворення та (або) зберігання одиниці фізичної величини та передавання її розміру відповідним засобам, що стоять нижче за повірною схемою, офіційно затверджений як еталон

8.2 первинний еталон
Еталон, що забезпечує відтворення та (або) зберігання одиниці фізичної величини з найвищою в країні (у порівнянні з іншими еталонами тієї ж одиниці) точністю

8.3 спеціальний еталон
Еталон, що забезпечує відтворення та (або) зберігання одиниці в особливих умовах і замінює в цих умовах первинний еталон

8.4 державний еталон
Первинний або спеціальний еталон, затверджений офіційно як державний

8.5 вторинний еталон
Еталон, якому передається розмір

гу (метрологічний отказ (средства измерительной техники)
Выход метрологической характеристики средства измерительной техники за нормированные границы)

de Normal
en measurement standard; etalon
fr étalon
ru эталон единицы
Средство измерений (или комплекс средств измерений), обеспечивающее воспроизведение и (или) хранение единицы с целью передачи ее размера нижестоящим по поверочной схеме средствам измерений, выполненное по особой спецификации и официально утвержденное в установленном порядке в качестве эталона

de (Primärnormal)
en primary standard
fr étalon primaire
ru первичный эталон
Эталон, обеспечивающий воспроизведение единицы с наивысшей в стране (по сравнению с другими эталонами той же единицы) точностью

de (Spezialnormal)
en special standard
ru специальный эталон
Эталон, обеспечивающий воспроизведение единицы в особых условиях и заменяющий для этих условий первичный эталон

de nationales Normal
en national standard
fr étalon national
ru государственный эталон
Первичный или специальный эталон, официально утвержденный в качестве исходного для страны

de Sekundärnormal
en secondary standard

одиниці фізичної величини від первинного або спеціального еталона

8.6 еталон-копія
Вторинний еталон, який призначається для передавання розміру одиниці фізичної величини робочим еталонам (зразковим засобам вимірювальної техніки)

8.7 робочий еталон \mathcal{W}
Еталон, призначений для передачі розміру фізичної величини зразковим засобам вимірювальної техніки, а в окремих випадках — робочим засобам вимірювальної техніки

8.8 еталон передавання
Вторинний еталон, що призначається для взаємного звіряння еталонів, які за тих чи інших обставин не можуть бути звірені безпосередньо

8.9 міжнародний еталон
Еталон, який за міжнародною угодою призначений для погодження розмірів одиниць, що відтворюються і зберігаються державними (національними) еталонами

8.10 зразковий засіб вимірювальної техніки [засіб вимірювань]
Засіб вимірювальної техніки [засіб вимірювань], який служить для перевірки інших засобів вимірювальної техніки (вимірювання) і затверджений як зразковий

fr étalon secondaire
en вторинний еталон
fr Еталон, значення якого усталено наліваю по первичному еталону

de (Etalonkopie)
en (reference standard)
fr (étalon de référence)
en еталон-копія
fr Вторинний еталон, призначений для передачі розмірів одиниць робочим еталонам

de Arbeitsnormal
en working standard
fr étalon de travail
en робочий еталон
fr Еталон, призначений для передачі розміра одиниць образцовым средствам измерений высшей точности и в отдельных случаях — наиболее точным рабочим средствам измерений

de (Transfernormal)
en transfer standard
fr étalon de transfert
en еталон сравнения
fr Вторинный эталон, применяемый для сличения эталонов, которые по тем или иным причинам не могут быть непосредственно сличаемы друг с другом

de Internationales Normal
en international standard
fr étalon international
en (международный эталон)
fr Эталон, который по международному соглашению предназначен для согласования размеров единиц, воспроизводимых и хранящихся государственными (национальными) эталонами

en образцовое средство измерений
fr Мера, измерительный прибор или измерительный преобразователь, служащие для проверки по ним других средств измерений и утвержденных в качестве образцовых

8.11 вихідний зразковий засіб вимірювальної техніки [засіб вимірювань]

Засіб вимірювальної техніки [засіб вимірювань], що має метрологічні характеристики, які відповідають найвищому ступеню повірочної схеми метрологічної служби

8.12 повірочна установка; \mathcal{W}
Установка (установа), вкомплектована зразковими засобами вимірювальної техніки та допоміжними засобами і призначена для перевірки інших засобів вимірювальної техніки

8.13 стандартний зразок
Міра у вигляді речовини або матеріалу зі встановленими в результаті метрологічної атестації значеннями однієї або більше величин, що характеризують властивості або склад цієї речовини або матеріалу

Примітка 1. Розрізняють стандартні зразки властивостей і стандартні зразки складу
Примітка 2. Стандартні зразки властивостей і стандартні зразки складу за метрологічним призначенням можуть використовуватись як робочі еталони або зразкові засоби вимірювальної техніки

8.14 відтворення одиниці (фізичної величини)
Відтворення одиниці шляхом формування фіксованої за розміром фізичної величини відповідно до визначення її одиниці

8.15 звірення засобу вимірювальної техніки [засобу вимірювань]
Порівняння засобу вимірювальної техніки [вимірювань] з еталоном або зразковим засобом вимірювальної техніки того ж виду (міри

de Hauptnormal
en reference standard
fr étalon de référence
en исходное образцовое средство измерений

Образцовая мера или образцовый измерительный прибор, соответствующий высшей ступени поверочной схемы органа метрологической службы

en поверочная установка
fr Измерительная установка, укомплектованная образцовыми средствами измерений и предназначенная для поверки других средств измерений

de (bestätigte Normalprobe)
en certified reference material
fr matériel de référence certifié
en стандартный образец

Мера для воспроизведения единиц величин, характеризующих свойство или состав веществ и материалов

en (воспроизведение единицы (физической величины))
fr Воспроизведение единицы путем создания фиксированной по размеру физической величины в соответствии с определением ее единицы

de (Eichung durch Stichprobenprüfung)
en (verification by sampling)
fr (vérification par échantillonnage)
en сличение средства измерений с эталонным или образцовым сред-

Средства измерительной техники [средства измерений], требования к которым не регламентированы соответствующими нормативно-техническими документами)

Засоби вимірювальної техніки [засоби вимірювань], вимоги до яких не регламентовані у відповідній нормативній документації

з мірою, вимірювального приладу з вимірювальним приладом) для визначення систематичної похибки

8.16 передавання розміру одиниці
Зведення одиниці фізичної величини, яка відтворюється або зберігається засобом вимірювальної техніки [засобом вимірювань], що пов'язується, до розміру одиниці, що відтворюється або зберігається еталоном, зразковим засобом вимірювальної техніки [засобом вимірювань], яке здійснюється при їх звіренні (півріці)

8.17 повірочна схема
Нормативний документ, що регламентує метрологічну підпорядкованість засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань], які приймають участь у передаванні розміру одиниці фізичної величини від еталону або вихідного зразка до засобу вимірювальної техніки [засобу вимірювань] до інших засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань] зі встановленим методом і похибок передавання

8.18 робочий засіб вимірювальної техніки [засіб вимірювань]
Засіб вимірювальної техніки [засіб вимірювань], що застосовується для вимірювань, не пов'язаних з передаванням розміру одиниці фізичної величини іншим засобом

8.19 груповий еталон
Еталон, до складу якого входить група засобів вимірювань або група еталонів

8.20 нестандартизовані засоби вимірювальної техніки [засоби вимірювань]

ством измерений того же вида для определения систематических погрешностей (мера с мерой, измерительный прибор с измерительным прибором)

traceability
tracability
en (передача размера единицы)
fr Приведение размера единицы физической величины, хранимой поверяемым средством измерительной техники [измерений], к размеру единицы, воспроизводимой или хранимой эталоном, образцовым средством измерительной техники [измерений], осуществляемое при их сличении (поверке)

de (Prüfschema (für Meßmittel))
en (hierarchy scheme)
fr (schema de hiérarchie)
gu поверочная схема
Утвержденный в установленном порядке документ, устанавливающий средства, методы и точность передачи размера единицы от эталона или исходного образцового средства измерений рабочим средствам измерений

de (Gebrauchsmittel)
en (working measuring instrument)
fr (instrument de mesure usuel)
gu рабочее средство измерений
Средство измерений, применяемое для измерений, не связанных с передачей размера единицы

en group standard; series of standards
fr série d'étalons
gu (групповой эталон)
Эталон, в состав которого входит группа средств измерений или группа эталонов

gu (нестандартизованные средства измерительной техники [средства измерений])

9 МЕТРОЛОГІЧНА СЛУЖБА ТА ЇЇ ДІЯЛЬНІСТЬ

9.1 метрологічна служба
Мережа організацій, окрема організація або окремі підрозділи, на які покладена відповідальність за забезпечення єдності вимірювань в закріпленій сфері діяльності

de (metrologischer Dienst)
en (service of legal metrology)
fr (service de métrologie légale)
gu метрологіческая служба
Сеть государственных и ведомственных метрологических органов и их деятельность, направленная на обеспечение единства измерений и единообразия средств измерений в стране

9.2 державна метрологічна служба
Система державних метрологічних органів, на які покладена відповідальність за забезпечення єдності вимірювань у державі

de (staatlicher metrologischer Dienst)
en (national service of legal metrology)
fr (service national de métrologie légale)
gu (государственная метрологическая служба)
Система государственных метрологических органов, на которые возложена ответственность за обеспечение единства измерений в государстве)

9.3 відомча метрологічна служба
Метрологічна служба міністерства або іншого центрального органу державної виконавчої влади, об'єднання підприємств, підприємства, установи, організації

gu (ведомственная метрологическая служба)
Метрологическая служба министерства или другого центрального органа государственной исполнительной власти, объединения предприятий, предприятия, ведомства, организации)

9.4 єдність вимірювань
Стан вимірювань, за якого їх результати виражаються в узаконених одиницях і похибки вимірювань відомі із заданою ймовірністю

de (Einheitlichkeit der Messungen)
en (uniformity of measurements)
fr (uniformité des mesurages)
gu єдинство измерений
Состояние измерений, при котором их результаты выражены в законных единицах и погрешности измерений известны с заданной вероятностью

9.5 забезпечення єдності вимірювань
Діяльність, яка спрямована на досягнення і підтримку єдності вимірювань

9.6 метрологічне забезпечення
Установлення та застосування метрологічних норм і правил, а також розроблення, виготовлення та застосування технічних засобів, необхідних для досягнення єдності і потрібної точності вимірювань

9.7 метрологічна експертиза документів
Аналіз і оцінка правильності прийнятих в документації технічних рішень щодо реалізації метрологічних норм і правил

9.8 державний метрологічний нагляд
Діяльність спеціально уповноважених органів державної метрологічної служби з метою перевірки дотримання метрологічних норм і правил

9.9 відомчий метрологічний контроль
Діяльність органів відомчих метрологічних служб з метою перевірки на підприємствах (організаціях) дотримання метрологічних норм і правил

9.10 державні випробування засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань]

гу (обеспечение единства измерений)
Деятельность, направленная на достижение и поддержание единства измерений

de (metrologische Sicherung)
en (metrological assurance;
metrological guarantee)
fr (garantie métrologique)
гу (метрологическое обеспечение)
Установление и использование метрологических норм и правил, а также разработка, изготовление и применение технических средств, необходимых для достижения единства и требуемой точности измерений

de Metrologische Begutachtung
en metrological evaluation
fr expertise métrologique
гу (метрологическая экспертиза документов)
Анализ и оценка правильности принятых в документации технических решений в части реализации метрологических норм и правил

de (metrologische Überwachung)
en (metrological supervision)
fr (surveillance métrologique)
гу (государственный метрологический надзор)
Деятельность специально уполномоченных органов государственной метрологической службы с целью проверки соблюдения метрологических норм и правил

гу (ведомственный метрологический контроль)
Деятельность органов ведомственных метрологических служб с целью проверки на предприятиях (организациях) соблюдения метрологических норм и правил

de (staatliche Meßmittelprüfung)
en (state tests of measuring instruments)
fr (essai d'Etat des échantillons)

гу государственные испытания средств измерений
Экспертиза технической документации на вновь разрабатываемые средства измерений и их экспериментальные исследования, проводимые органами государственной метрологической службы или по их поручению, для определения соответствия средств измерений установленным нормам, потребностям народного хозяйства и современному уровню развития приборостроения, а также целесообразности их производства

гу (государственные приемочные испытания средств измерительной техники [средств измерений])
Государственные испытания образцов новых средств измерительной техники [средств измерений], предназначенные для серийного производства или образцов, предназначенных для импорта партии, выполняемые с целью утверждения их типа

de (Prüfung auf Übereinstimmung mit der verbesserten Bauart)
en (examination for conformity (with approved pattern))

fr (examen de conformité (avec le modèle approuvé))

гу (государственные контрольные испытания средств измерений)
Государственные испытания образцов средств измерительной техники [средств измерений], серийно выпускаемых или импортируемых партиями с целью подтверждения их соответствия установленным требованиям

гу метрологическая аттестация средств измерений
Исследование средства измерений, выполняемое метрологическим органом для определения

Дослідження, які виконуються державною метрологічною службою або за її дорученням, зразків засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань], що призначені для серийного виробництва чи серійно випускаються, або зразків, що призначені для імпорту партиями, для встановлення їх відповідності вимогам нормативно-технічної документації

9.11 державні приймальні випробування засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань]
Державні випробування зразків нових засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань], що призначені для серийного виробництва, або зразків, призначених для імпорту партиями, які виконуються для затвердження їх типу

9.12 державні контрольні випробування засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань]
Державні випробування зразків засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань], що серійно випускаються чи імпортуються партиями з метою підтвердження їх відповідності встановленим вимогам

9.13 метрологічна аттестація засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань]
Дослідження засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань],

які не підлягають кваліфікаційним випробуванням, з метою визначення їх метрологічних характеристик та видачі відповідного документа

9.14 повірка засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань]
Визначення похибок засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань] і встановлення їх придатності до застосування

9.15 державна повірка засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань]
Повірка органами державної метрологічної служби або за їх дорученням засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань], які використовуються в сферах, що підлягають державному метрологічному нагляду

9.16 відомча повірка засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань]
Повірка відомчими метрологічними службами засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань], що не підлягають державній повірці

9.17 первинна повірка засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань]
Повірка, що виконується вперше після виготовлення засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань] або після ремонту, а також при імпорті партіями

9.18 періодична повірка засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань]
Повірка, що виконується протягом експлуатації засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань] через встановлений проміжок часу (міжповірочний інтервал)

метрологічних свойств этого средства измерений, и выдача документа с указанием полученных данных

(Eichung (eines Meßmittels))
en (verification)
fr (vérification)
ru поверка средства измерений
Определение метрологическим органом погрешностей средств измерений и установление его пригодности к применению

(staatliche Eichung)
en (state verification)
fr (vérification d'état)
ru государственная поверка средства измерений
Поверка средства измерений, производимая органами государственной метрологической службы

(amtliche Eichung)
de ведомственная поверка средства измерений
Поверка средства измерений, производимая ведомственными органами метрологической службы

(Ersteichung)
en (initial verification)
fr (vérification primitive)
ru первичная поверка средства измерения
Первая поверка средства измерения, производимая при выпуске его из производства или ремонта

(periodische Nach Eichung)
en (periodic verification)
fr (vérification périodique)
ru периодическая поверка средства измерения
Поверка средства измерений, производимая при его эксплуатации и хранении через определенные промежутки времени

ru внеочередная поверка средства измерения
Поверка средства измерений, производимая до наступления срока его очередной периодической поверки

ru инспекционная поверка средства измерения
Поверка средства измерений, производимая при ревизии средств измерений

ru комплексная поверка средства измерения
Поверка средства измерений, при которой определяют погрешности, свойственные ему как единому целому

ru поэлементная поверка средства измерения
Поверка средства измерений, при которой его погрешности определяют по погрешностям отдельных частей

de (Eichung durch Stichprobenprüfung)
en (verification by sampling)
fr (vérification par échantillonnage)
ru (выборочная поверка средств измерения)
Поверка группы средств измерения, отобранной из партии установленным образом, по результатам которой определяется пригодность всей партии

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКИХ ТЕРМІНІВ

ДСТУ 2681—94	9.24 калібрування засобу вимірювальної техніки [засобу вимірювань]	en fr ru	calibration étalonnage (калібровка средства измерительной техники)	акредитація метрологічних лабораторій	9.28
	Сукупність операцій, що виконуються з метою визначення метрологічних характеристик та придатності засобу вимірювальної техніки до застосування в певних умовах		Совокупность операций, выполняемых с целью определения значений метрологических характеристик и пригодности средства измерительной техники к использованию в определенных условиях	атестація засобів вимірювань метрологічна	9.13
	9.25 градування засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювань]	de en fr ru	(Skalieren) gauging (of a measuring instrument) calibrage (d'un appareil de mesure) градуировка средств измерений	атестація засобів вимірювань метрологічна	9.13
	Визначення градувальної характеристики засобів вимірювальної техніки [засобів вимірювання]		Определение градуировочной характеристики средств измерений	варіація вихідної величини вимірювального перетворювача	7.29
	9.26 повіроче тавро	de en fr ru	(Hauptstempel (bei der Eichung)) (verification mark) (marque de vérification)	варіація показу засобу вимірювань	7.28
	Знак встановленої форми, що його наносять на засоби вимірювальної техніки, які визнані придатними для застосування в результаті їх повірки		Знак, наносимый на средства измерений и удостоверяющий факт их поверки и признания годными к применению	величина впливна	4.4
	Примітка. За потреби повіроче тавро наносять на документ, який підтверджує повірку			величина (фізична) безрозмірна	7.14
	9.27 калібрувальний знак	ru	(калібровочный знак) Знак установленной формы, наносимый на средства измерительной техники, которые признаны пригодными к использованию в определенных условиях в результате их калибровки	величина (фізична) основна	3.1
	Знак встановленої форми, що наносять на засоби вимірювальної техніки, які визнані придатними для застосування в певних умовах у результаті їх калібрування			величина (фізична) похідна	3.9
	Примітка. За потреби калібрувальний знак наносять на документ, який підтверджує калібрування			величина (фізична) квантована	3.10
	9.28 акредитація метрологічних лабораторій	ru	(акредитация метрологических лабораторий) Официальное признание того, что лаборатория правомочна выполнять конкретные виды метрологических работ	величина (фізична) розмірна	3.5
	Офіційне визнання того, що лабораторія має право виконувати конкретні види метрологічних робіт			вимірювання	3.6
				вимірювання відносне	3.8
				вимірювання динамічне	4.1
				вимірювання непряме	4.15
				вимірювання опосередковане	4.14
				вимірювання пряме	4.9
				вимірювання статичне	4.10
				вимірювання сукупне	4.8
				вимірювання сумісне	4.13
				випробування засобів вимірювальної техніки державні	4.11
				випробування засобів вимірювальної техніки контрольні державні	4.12
				випробування засобів вимірювальної техніки приймальні державні	9.10
				випробування засобів вимірювань державні	9.12
				випробування засобів вимірювань контрольні державні	9.11
				випробування засобів вимірювань приймальні державні	9.12
				відмова (засобу вимірювальної техніки) метрологічна	9.11
				відтворення одиниці (фізичної величини)	7.34
				відтворення фізичної величини	8.14
				відтвореність вимірювань	4.18
				відхилення квадратичне середнє вибіркове (результатів вимірювання)	5.24
				відхилення квадратичне середнє експериментальне (результатів вимірювання)	5.13
				градування засобів вимірювальної техніки	9.25
					43

градування засобів вимірювань	9.25	значення величини номінальне, яке відтворюється мірою	7.10
границі похибки (результату) вимірювання довірчі	5.14	значення міри номінальне	7.10
границя допустимої похибки (засобу вимірювальної техніки)	7.22	значення (фізичної) величини	3.23
границя допустимої похибки (засобу вимірювань)	7.22	значення (фізичної величини) дійсне	3.25
діапазон вимірювань	7.4	значення (фізичної) величини істинне	3.24
діапазон показів (засобу вимірювань)	7.3	значення (фізичної) величини істинне, умовно	3.25
довжина поділки шкали	6.33	значення (фізичної) величини числове	3.22
довжина шкали	6.34	зона нечутливості (засобу вимірювань)	7.13
дрейф (засобу вимірювальної техніки)	7.31	зразок стандартний (атестований)	8.13
експертиза документації, метрологічна	9.7	індикатор	6.27
еталон вторинний	8.5	інформація вимірювальна	4.6
еталон груповий	8.19	калібрування засобу вимірювальної техніки	9.24
еталон державний	8.4	калібрування засобу вимірювань	9.24
еталон-копія	8.6	канал (системи) вимірювальний	6.25
еталон міжнародний	8.9	клас точності (засобу вимірювальної техніки)	7.30
еталон (одиниці фізичної величини)	8.1	клас точності (засобу вимірювань)	7.30
еталон первинний	8.2	коефіцієнт коригувальний	5.17
еталон передавання	8.8	компаратор	6.14
еталон робочий	8.7	компонент (вимірювальної інформаційної системи)	
еталон спеціальний	8.3	обчислювальний	6.18
єдність вимірювань	9.4	компонент (засобу вимірювань) обчислювальний	6.18
забезпечення єдності вимірювань	9.5	контроль метрологічний відомчий	9.09
забезпечення метрологічне	9.6	метод вимірювання	6.36
засіб вимірювальної техніки	6.10	метод диференційний	6.41
засіб вимірювальної техніки зразковий	8.10	метод заміщення	6.42
засіб вимірювальної техніки зразковий вихідний	8.11	метод зіставлення	6.37
засіб вимірювальної техніки робочий	6.18	метод зрівноваження з регульованою мірою	6.40
засіб вимірювань	6.11	метод коінциденції	6.39
засіб вимірювань зразковий	8.10	метод нонуса	6.38
засіб вимірювань зразковий вихідний	8.11	метод одного збігу	6.38
засіб вимірювань кодовий	6.19	метод подвійного збігу	6.39
засіб вимірювань рсеструвальний	6.20	метод різнищевий	6.41
засіб вимірювань робочий	8.18	методика виконання вимірювання	6.43
засоби вимірювальної техніки нестандартизовані	8.20	метрологія	4.2
засоби вимірювань нестандартизовані	8.20	метрологія законодавча	4.3
збіжність (результатів) вимірювань	5.23	міра (величини)	6.13
звірення засобу вимірювальної техніки	8.15	нагляд метрологічний державний	9.8
звірення засобу вимірювань	8.15	невизначеність вимірювань	5.15
знак калібрувальний	9.27		

6.32	поділка шкали
3.12	позначення одиниці (фізичної) величини
6.31	позначка шкали
7.2	показ (засобу вимірювань)
5.16	поправка
4.19	порівняння (фізичних величин)
7.12	поріг чутливості (засобу вимірювань)
7.21	похибка вимірювального перетворювача за виходом (абсолютна)
7.20	похибка вимірювального перетворювача за входом (абсолютна)
5.2	похибка вимірювання (абсолютна)
5.5	похибка (вимірювання) випадкова
5.9	похибка вимірювання від взаємодії
5.3	похибка (вимірювання) відносна
5.11	похибка (вимірювання) динамічна
5.8	похибка (вимірювання) інструментальна
5.6	похибка (вимірювання) методична
5.12	похибка (вимірювання) надмірна
5.4	похибка (вимірювання) систематична
5.10	похибка (вимірювання) статична
7.26	похибка (засобу вимірювальної техніки) адитивна
5.5	похибка (засобу вимірювальної техніки) випадкова
5.11	похибка (засобу вимірювальної техніки) динамічна
7.24	похибка (засобу вимірювальної техніки) додаткова
7.27	похибка (засобу вимірювальної техніки) мультиплікативна
7.23	похибка (засобу вимірювальної техніки) основна
5.4	похибка (засобу вимірювальної техніки) систематична
5.10	похибка (засобу вимірювальної техніки) статична
7.17	похибка (засобу вимірювань (абсолютна)
5.5	похибка (засобу вимірювань) випадкова
5.11	похибка (засобу вимірювань) динамічна
7.25	похибка (засобу вимірювань) зведена
5.4	похибка (засобу вимірювань) систематична
5.10	похибка (засобу вимірювань) статична
5.7	похибка <i>калібрації</i>
7.19	похибка міри (абсолютна)
5.7	похибка перервності
5.22	правильність вимірювань
6.21	прилад вимірювальний

4.7	об'єкт вимірювання
3.17	одиниця (системи одиниць) когерентна
3.14	одиниця (системи одиниць) основна
3.15	одиниця (системи одиниць) похідна
3.11	одиниця (фізичної) величини
3.20	одиниця (фізичної) кратна
3.16	одиниця (фізичної) позасистемна
3.21	одиниця (фізичної) часткова
4.16	операція вимірювальна
6.2	параметр сигналу
6.3	параметр сигналу інформативний
8.16	передавання розміру одиниці
4.20	перетворення (фізичної величини) вимірювальне
4.21	перетворення (фізичної величини) вимірювальне масштабе
6.19	<i>перетворювач аналого-цифровий</i>
6.15	перетворювач вимірювальний
6.17	перетворювач (вимірювальний) масштабний
6.16	перетворювач вимірювальний первинний
6.18	<i>перетворювач вимірювальний числовий</i>
9.14	півірка засобів вимірювальної техніки
9.23	півірка засобів вимірювальної техніки вибіркова
9.16	півірка засобів вимірювальної техніки відомча
9.15	півірка засобів вимірювальної техніки державна
9.20	півірка засобів вимірювальної техніки інспекційна
9.21	півірка засобів вимірювальної техніки комплектна
9.17	півірка засобів вимірювальної техніки первинна
9.18	півірка засобів вимірювальної техніки періодична
9.22	півірка засобів вимірювальної техніки поелементна
9.19	півірка засобів вимірювальної техніки позачергова
9.14	півірка засобів вимірювання
9.23	півірка засобів вимірювання вибіркова
9.16	півірка засобів вимірювання відомча
9.15	півірка засобів вимірювання державна
9.20	півірка засобів вимірювання інспекційна
9.21	півірка засобів вимірювання комплектна
9.17	півірка засобів вимірювання первинна
9.18	півірка засобів вимірювання періодична
9.22	півірка засобів вимірювання поелементна
9.19	півірка засобів вимірювання позачергова

прилад вимірювальний аналоговий	6.22	устава повірочна	8.12
прилад вимірювальний цифровий	6.23	установка повірочна	8.12
принцип вимірювань кількісний	4.5	функція перетворення (вимірювального перетворювача)	7.7
пристрій вимірювальний	6.12	характеристика вимірювального перетворювача градувальна	7.6
пристрій показувальний	6.28	характеристика засобу вимірювань градувальна	7.6
пристрій реєструвальний	6.29	характеристики метрологічні	7.1
промах	5.20	ціна найменшого розряду (кодового засобу вимірювання)	7.9
процедура вимірювання	4.17	ціна найменшого розряду (цифрового вимірювального приладу)	7.9
результат вимірювання	5.1	ціна поділки шкали аналогового вимірювального приладу	7.8
результат <i>вимірювання аномальний</i>	5.20	час встановлення показу	7.33
результат несправлений	5.18	чутливість (вимірювального перетворювача)	7.11
результат поправлений	5.19	шкала (аналогового вимірювального приладу)	6.30
рід фізичної величини	3.2	шкала фізичної величини	3.26
розмір (фізичної) величини	3.3		
розмірність фізичної величини	3.7		
сенсор	6.16		
сигнал	6.1		
сигнал вимірювальний	6.4		
сигнал (вимірювальний) вхідний	6.9		
сигнал вимірювальної інформації	6.7		
сигнал вимірювальної інформації візуальний	6.8		
сигнал вимірювальної інформації кодовий	6.9		
сигнал зразковий	6.6		
система вимірювальна	6.24		
система інформаційна вимірювальна	6.26		
система одиниць SI міжнародна	3.19		
система одиниць (фізичних величин)	3.13		
система одиниць (фізичних величин), когерентна	3.18		
система (фізичних) величин	3.4		
служба метрологічна	9.1		
служба метрологічна відомча	9.3		
служба метрологічна державна	9.2		
стабільність (засобу вимірювальної техніки)	7.32		
схема повірочна	8.17		
тавро повірочне	9.26		
точність вимірювання	5.21		
точність засобу вимірювань	7.5		
умови застосування засобів вимірювальної техніки нормальні	7.15		
умови застосування засобів вимірювальної техніки робочі	7.16		

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК НІМЕЦЬКИХ ТЕРМІНІВ

abgeleitete Einheit	3.15
abgeleitete Größe	3.6
absoluter Ausgangsfehler eines Meßumformers	7.21
absoluter Eingangsfehler eines Meßumformers	7.20
absoluter Meßfehler	5.2
absoluter Fehler einer Maßverkörperung	7.19
amtliche Eichung	9.16
Analog-Digitalumsetzer	6.19
Anzeigebereich	7.3
anzeigen Meßgerät	6.22
Anzeigevorrichtung (für ein Meßgerät)	6.28
Arbeitsbedingungen	7.16
Arbeitsnormal	8.7
Aufnehmer	6.16
Basisgröße	3.5
Basiseinheit	3.14
berichtigtes Messergebnis	8.13
besätigte Normalprobe	5.19
Betrag einer physikalischen Größe	3.3
bezogener Fehler eines Meßgerätes	7.25
Detector	6.27
Differentielle Messung	6.41

Internationales Einheitensystem	3.19
kohärente Einheit	3.17
kohärents Einheitensystem	3.18
Koinzidenzmeßmethode	6.39
Komparator	6.14
konventionell wahrer Wert einer Größe	3.25
Korrektion	5.16
Korrektionsfaktor	5.17
Metrologische Begutachtung	9.7
Meßbereich	7.4
Meßeinrichtung	6.12
Meßfühler	6.16
Meßergebnis	5.1
Meßgerät	6.21
Meßgerät mit Analoganzeige	6.22
Meßgröße	4.4
Meßgenauigkeit	5.21
Meßinformation	4.6
Meßinformationssignal	6.7
Meßkanal	6.25
Meßmethode	6.36
Meßmethode mit direktem Vergleich	6.37
Meßmittel	6.11
Meßobject	4.7
Meßprinzip	4.5
Meßsignal	6.4
Messung	4.1
Meßsystem	6.24
Meßverkörperung	6.13
Meßwandler	6.15
Meßwert	7.2
maximal subissiger Fehler eines Meßmittels	7.22
metrologische Kenngrößen	7.1
metrologische Sicherung	9.6
metrologische Überwachung	9.8
metrologischer Ausfall (eines Meßmittels)	7.34
metrologischer Dienst	9.1
Metrologie	4.2

Differenzinnungsverfahren	6.41
digitales Meßgerät	6.23
Dimension einer Größe	3.7
dimensionelle Größe	3.8
Dimensionslose Größe	3.9
dynamische Messung	4.14
direkte Messung	4.8
Drift (eines Meßmittels)	7.31
dynamischer Fehler	5.11
Eichung durch Stichprobenprüfung	8.15, 9.23
Eichur ₀ (eines Meßmittels)	9.14
Einflußgröße	7.14
Eingangssignal	6.15
Einheit	3.11
Einheitensystem	3.13
Einheitszeichen	3.12
Einheitlichkeit der Messungen	9.5
Einstalldauer	7.33
Empfindlichkeit	7.11
Empfindlichkeitsgrenze	7.12
empirische Standardabweichung	5.13
Ersteichung	9.17
Etalonkopie	8.6
Fehler einer Meßmethode	5.6
Gebrauchsmessmittel	8.18
Genauigkeit (eines Meßgerätes)	7.5
Genauigkeitsklasse	7.30
Gesamtmessungen	4.11
gezielte Metrologie	4.3
Grandfehler eines Meßmittels	7.23
Größe	3.1
Größensystem	3.4
Größenwert	3.23
großer Meßfehler	5.12
Hauptnormal	8.11
Hauptstempel (bei der Eichung)	9.26
indirekte Messung	4.10
instrumentaler Fehler	5.8
internationales Normal	8.9

Nennwert einer Maßverkörperung	7.10
nationale Normal	8.4
Normale Bedingungen	7.15
Nullmeßmethode	6.40
Primärnormal	8.2
Prüfschema (für Meßmittel)	8.17
Prüfung auf Übereinstimmung mit der zugegebenen Bauart	9.18
periodische Nacheichung	9.18
Referenznormal	8.10
Registriereneinrichtung	6.29
registrierendes Meßgerät	6.20
relative Messung	4.15
relativer Meßfehler	5.3
Reproduzierbarkeit der Messungen	5.24
Secundärnormal	8.5
Signal	6.1
Signalparameter	6.2
Skale	6.30
Skale einer Größenart	3.26
Skalenintervall	7.8
Skalenlänge	6.34
Skalenteil	6.32
Skalenteilstrichabstand	6.33
Skalieren	9.25
Spezialnormal	8.3
staatliche Eichung	9.15
staatliche Meßmittelfprüfung	9.10
staatlicher metrologischer Dienst	9.2
Stabilität (eines Meßmittels)	7.32
statische Messung	4.13
statistischer Fehler	5.10
Substitutions-Meßmethode	6.42
systemfremde Einheit	3.16
systematischer Anteil des Fehlers (einer Messung)	5.4
Teilungsmarko der Skale	6.31
Teileinheit	3.21
Tolzone	7.13
Transfernormal	8.8
Übertragungsverhältnis	7.7

Umkehrspanne	7.28
unkorrigiertes Messergebnis	5.18
veilfaches einer Einheit	3.20
Vertrauensmeßfehler	5.14
wehrer Wert (einer Größe)	3.24
Wert einer Größe	3.23
Zahlenwert (einer Größe)	3.22
Zeiger	6.35
zufälliger Anteil des Fehlers	5.5

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

absolute error of an actual measure	7.19
(absolute) error of measurement	5.2
absolute input error of a measuring trasducer	7.20
absolute output error of a measuring transducer	7.21
accuracy class	7.30
accuracy of a measuring instrument	7.5
accuracy of measurement	5.21
analogue measuring instrument	6.22
analogue-to-digital converter	6.19
base quantity	3.5
base unit	3.14
calibration	9.24
certified reference material	8.13
coherent system of units	3.18
coherent unit	3.17
coincidence measuring method	6.39
comparator	6.14
confidence error of a measurement result	5.14
conventional true value (of a quantity)	3.25
corrected result	5.19
correction	5.16
correction factor	5.17
dead band	7.13
derived quantity	3.6
derived unit	3.15
detector	6.27

differential method of measurement	6.41
digital measuring instrument	6.23
dimension of a quantity	3.7
dimensional quantity	3.8
dimensionless quantity	3.9
direct measurement	4.8
direct-comparison method of measurement	6.37
discrimination threshold	7.12
drift	7.31
dynamic error	5.11
dynamic measurement	4.14
error (of indication) of a measuring instrument	7.17
error of method of measurement	5.6
etalon	8.1
experimental standard deviation	5.13
examination for conformity (with approved pattern)	9.12
fiducial error (of a measuring instrument)	7.25
ga(u)ge nominal value	7.10
gauging (of a measuring instrument)	9.25
gross measurement error	5.12
group standard	8.19
heirarchy scheme	8.17
hysteresis	7.28
index	6.35
indicating device	6.28
indicating (measuring) instrument	6.21
indication (of a measuring instrument)	7.2
indirect measurement	4.10
influence quantity	7.14
initial verification	9.17
international standard	8.9
International System of Units	3.19
intrinsic error (of a measuring instrument)	7.23
instrumental error	5.8
legal metrology	4.3
limits of (permissible) error (of a measuring instrument)	7.22
magnitude of a physical quantity	3.3
material measure	6.13
maximum permissible errors (of a measuring instrument)	7.22

measurand	4.4
measurement	4.1
measurement information	4.6
measurement information signal	6.7
measurement object	4.7
measurement signal	6.4
measurement standard	8.1
measurements in a closed series	4.11
measuring channel	6.25
measuring device	6.12
measuring instrument	6.11
measuring system	6.24
measuring transducer	6.15
method of measurement	6.36
metrological assurance	9.6
metrological characteristics	7.1
metrological guarantee	9.6
metrological supervision	9.8
metrological evaluation	9.7
metrology	4.2
measurement procedure	4.17
multiple of a unit	3.20
national service of legal metrology	9.2
national standard	8.4
null method of measurement	6.40
numerical value (of a quantity)	3.22
off system unit	3.16
periodic verification	9.18
primary standard	8.2
principle of measurement	4.5
quantity	3.1
quantization error (of a measuring instrument)	5.7
random error	5.5
rated operating conditions	7.16
recording device	6.29
recording (measuring) instrument	6.20
reference conditions	7.15
reference standard	8.11

uncorrected result	5.18
uniformity of measurements	9.4
unit	3.11
value (of a quantity)	3.23
verification	9.14
verification by sampling	8.15, 9.23
verification mark	9.26
working measuring instrument	8.18
working standard	8.7

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК ФРАНЦУЗЬКИХ ТЕРМІНІВ

appareil de mesure	6.11
appareil de mesure (à affichage) numérique	6.23
appareil de mesure analogique	6.22
appareil (de mesure) indicateur	6.21
appareil (de mesure) enregistreur	6.20
appareil mesureur	6.11
calibrage (d'un appareil de mesure)	9.25
canal de mesure	6.25
capteur	6.16
caractéristique de transfert	7.7
caractéristiques métrologiques	7.1
classe de précision	7.30
class d'exactitude	7.30
comparateur	6.14
conditions de référence	7.15
correction	5.16
constance	7.32
convertisseur analogique/digital	6.19
dérive	7.31
dimension d'une grandeur	3.7
dispositif de mesure	6.12
dispositif enregistreur	6.29
dispositif indicateur	6.28
détecteur	6.27
division	6.32
écart-type expérimental	5.13

reference-value scale (of a quantity or property)	3.26
relative error	5.3
relative measurement	4.15
repeatability of measurements	5.23
reproducibility of measurements	5.24
response characteristic	7.7
response time	7.33
result of a measurement	5.1
scale	6.30
scale division	6.32
scale interval	7.8
scale length	6.34
scale mark	6.31
scale range	7.3
scale spacing	6.33
secondary standard	8.5
sensitivity	7.11
sensor	6.16
series of standards	8.19
series of legal metrology	9.1
signal	6.1
signal parameter	6.2
specified measuring range	7.4
stability	7.32
state tests of measuring instruments	9.10
state verification	9.15
static error	5.10
static measurement	4.13
stimulus	6.5
sub-multiple of a unit	3.21
substitution method of measurement	6.42
symbol of a unit	3.12
system of quantities	3.4
system of units	3.13
systematic error	5.4
traceability	8.16
transfer standard	8.8
true value (of a quantity)	3.24
uncertainty of measurement	5.15

grandeur de base	3.5
grandeur dérivée	3.6
grandeur dimensionnelle	3.8
grandeur d'influence	7.14
grandeur sans dimension	3.9
hystérésis	7.28
incertitude de mesure	5.15
index	6.35
indication (d'un instrument de mesure)	7.2
information de mesure	4.6
instrument de mesurage usuel	8.18
limites d'erreur tolérées (d'un instrument de mesure)	7.22
longueur d'échelle	6.34
longueur d'une division	6.33
marque de vérification	9.26
matériau de référence certifié	8.13
mesurage	4.1
mesurage direct	4.8
mesurage indirect	4.10
mesurage relatif	4.15
mesurage combinatoires en séries fermées	4.11
mesurande	4.4
mesure d'une grandeur physique	3.2
mesurage dynamique	4.14
mesure matérialisée	6.13
mesurage statique	4.13
méthode de mesure	6.36
méthode de mesure différentielle	6.41
méthode de mesure par coïncidence	6.39
méthode de mesure par comparaison directe	6.37
méthode de mesure par substitution	6.42
méthode de (mesure par) zéro	6.40
métrologie	4.2
métrologie légale	4.3
mode opératoire (de mesure)	4.17
multiple d'une unité	3.20
objet de mesure	4.7
paramètre d'un signal	6.2

échelle	6.30
échelle de repérage (d'une grandeur ou d'une propriété)	3.26
écheleon	7.8
erreur (absolute) de mesure	5.2
erreur absolue d'une mesure matérialisée	7.19
erreur aléatoire	5.5
erreur de confiance d'une résultat de mesurage	5.14
erreur de méthode de mesurage	5.6
erreur de sortie absolue d'un transducteur de mesure	7.21
erreur d'entrée absolue d'un transducteur de mesure	7.20
erreur (d'indication) d'un instrument de mesure	7.17
erreur dynamique	5.11
erreur grossière de mesure	5.12
erreur intrinsèque (d'un instrument de mesure)	7.23
erreur instrumentale	5.8
erreurs maximales tolérées (d'un instrument de mesure)	7.22
erreur relative	5.3
erreur réduite conventionnelle (d'un instrument de mesure)	7.25
erreur statique	5.10
erreur systématique	5.4
étalon	8.1
étalon de référence	8.11
étalon de transfert	8.8
étalon de travail	8.7
étalon international	8.9
étalonnage	9.24
étalon national	8.4
étalon primaire	8.2
étalon secondaire	8.5
étendue de l'échelle	7.3
étendue de mesure spécifiée	7.4
exactitude de mesure	5.21
exactitude d'un instrument de mesure	7.5
examen de conformité (avec le modèle approuvé)	9.12
expertise métrologique	9.7
essai d'Etat des échantillons	9.10
facteur de correction	5.17
garantie métrologique	9.6
grandeur	3.1

principe de mesure	4.5
répère	6.31
répétabilité des mesurages	5.23
reproductibilité des mesurages	5.24
résultat d'un mesurage	5.1
résultat brut	5.18
résultat corrigé	5.19
schema de hierarchie	8.17
sensibilité	7.11
série d'étalons	8.19
service de metrologie legale	9.1
service national de metrologie legale	9.2
seuil de mobilité	7.12
signal	6.1
signal d'entrée	6.5
signal (d'information) de mesure	6.7
signal de mesure	6.4
sous-multiple d'une unité	3.21
surveillance métrologique	9.8
symbole d'une unité	3.12
système cohérent d'unités	3.18
système de grandeurs	3.4
système de mesure	6.24
système d'unités	3.13
Système international d'unité	3.19
temps de réponse	7.33
transducteur de mesure	6.15
traceabilité	8.16
uniformité des mesurages	9.4
unité	3.11
unité cohérente	3.17
unité de base	3.14
unité dérivée	3.15
unité hors système	3.16
valeur (d'une grandeur)	3.23
valeur conventionnellement vraie (d'une grandeur)	3.25
valeur d'une division	7.8
valeur nominale d'une mesure matérialisée	7.10
valeur numérique (d'une grandeur)	3.22

valeur vraie (d'une grandeur)	3.24
vérification	9.14
vérification d'état	9.15
vérification par échantillonnage	8.15, 9.23
vérification périodique	9.18
vérification primitive	9.17
zone morte	7.13

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК РОСІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

аккредитация метрологических лабораторий	9.18
аттестация средств измерений метрологическая	9.13
вариация выходного сигнала измерительного преобразователя	7.29
вариация показаний измерительного средства измерения	7.28
величина измеряемая	4.4
величина физическая	3.1
величина физическая безразмерная	3.9
величина физическая влияющая	7.14
величина (физическая) квантованная	3.10
величина физическая основная	3.5
величина физическая производная	3.6
величина физическая размерная	3.8
воспроизведение единицы (физической величины)	8.14
воспроизведение (физической величины)	4.18
воспроизводимость измерений	5.24
время установления показаний	7.33
градуировка средств измерений	9.25
границы погрешности результата измерения доверительные	5.14
деление шкалы	6.32
диапазон измерений	7.4
диапазон показаний	7.3
длина деления шкалы средства измерений	6.33
длина шкалы	6.34
дрейф (средства измерительной техники)	7.31
единица (системы единиц) основная	3.14
единица (системы единиц) производная	3.15
единица физической величины	3.11
единица физической величины внесистемная	3.16

единица физической величины доляная	3.21
единица физической величины кратная	3.20
единица физической величины производная когерентная	3.17
единство измерений	9.4
знак калибровочный	9.27
значение меры номинальное	7.10
значение физической величины	3.23
значение физической величины действительное	3.25
значение физической величины истинное	3.24
значение физической величины числовое	3.22
зона нечувствительности (средства измерений)	7.13
измерение	4.1
измерение динамическое	4.14
измерение косвенное	4.10
измерение не прямое	4.9
измерение относительное	4.15
измерение прямое	4.8
измерение совместное	4.12
измерение совокупное	4.11
измерение статическое	4.13
индикатор	6.27
информация измерительная	4.6
испытания средств измерений государственные	9.10
испытания средств измерений контрольные государственные	9.12
испытания средств измерений приемочные государственные	9.11
испытания средств измерительной техники государственные	9.10
испытания средств измерительной техники контрольные государственные	9.12
испытания средств измерительной техники приемочные государственные	9.11
калибровка средств измерительной техники	9.24
канал (системы) измерительный	6.25
класс точности средства измерений	7.30
клеймо поверительное	9.26
компаратор	6.4
компонент (измерительной информационной системы)	6.18
вычислительный	6.18
компонент (средства измерений) вычислительный	9.09
контроль метрологический ведомственный	

мера	6.13
метод двойного совпадения	6.39
метод дифференциальный	6.41
метод замещения	6.42
метод измерения	6.36
метод коинценции	6.39
метод Ноннуса	6.38
метод нулевой	6.40
метод сопоставления	6.37
методика выполнения измерений	6.43
метрология	4.2
метрология законодательная	4.3
множитель поправочный	5.17
надзор метрологический государственный	9.8
неопределенность измерений	5.15
обеспечение единства измерений	9.5
обеспечение метрологическое	9.6
обозначение единицы (физической) величины	3.12
образец стандартный	8.13
объект измерения	4.7
операция измерительная	4.16
отказ (средства измерительной техники) метрологический	7.34
отклонение результата наблюдения квадратическое среднее	5.13
отметка шкалы	6.31
параметр сигнала	6.2
параметр сигнала информативный	6.3
передача размера единицы	8.16
поверка средства измерений	9.14
поверка средства измерений ведомственная	9.16
поверка средства измерений внеочередная	9.19
поверка средства измерений выборочная	9.23
поверка средства измерений государственная	9.15
поверка средства измерений инспекционная	9.20
поверка средства измерений комплексная	9.21
поверка средства измерений первичная	9.17
поверка средства измерений периодическая	9.18
поверка средства измерений поэлементная	9.22
поверка средства измерительной техники выборочная	9.23

погрешность измерения абсолютная	5.2
погрешность измерения инструментальная	5.8
погрешность измерения относительная	5.3
погрешность измерения систематическая	5.4
погрешность измерения случайная	5.5
погрешность измерительного преобразователя по входу	7.20
абсолютная	
погрешность измерительного преобразователя по выходу	7.21
абсолютная	
погрешность измерительного прибора абсолютная	7.17
погрешность измерительного прибора приведенная	7.25
погрешность квантования	5.7
погрешность меры абсолютная	7.19
погрешность метода измерений	5.6
погрешность от взаимодействия	5.9
погрешность прерывности	5.7
погрешность средства измерений динамическая	5.11
погрешность средства измерений грубая	5.12
погрешность средства измерений основная	7.23
погрешность средства измерений статическая	5.10
погрешность средства измерительной техники аддитивная	7.26
погрешность средства измерительной техники дублирующая	7.24
погрешность средства измерительной техники мультипликативная	7.27
показание средства измерений	7.2
поправка	5.16
порог чувствительности (средства измерения)	7.12
правильность измерений	5.22
предел допускаемой погрешности средства измерений	7.22
преобразование (физической величины) измерительное	4.20
преобразование (физической величины) измерительное	
масштабное	4.21
преобразователь аналого-цифровой	6.19
преобразователь измерительный	6.15
преобразователь измерительный масштабный	6.17
преобразователь измерительный первичный	6.16
прибор измерительный	6.21
прибор измерительный аналоговый	6.22
прибор измерительный регистрирующий	6.20
прибор измерительный цифровой	6.23

принцип измерения	4.5
промах	5.20
процедура измерения	4.17
размер физической величины	3.3
размерность физической величины	3.7
результат измерения	5.1
результат измерения аномальный	5.20
результат исправленный	5.19
результат неисправленный	5.18
род физической величины	3.2
сигнал	6.1
сигнал образцовый	6.6
сигнал измерительной информации	6.7
сигнал измерительной информации визуальный	6.8
сигнал измерительной информации кодовый	6.9
сигнал измерительный	6.4
сигнал средства измерений входной	6.5
система единиц Международная	3.19
система единиц физических величин	3.13
система единиц физических величин когерентная	3.18
система измерительная	6.24
система информационная измерительная	6.26
система (физических) величин	3.4
сличения средства измерений	8.15
служба метрологическая	9.1
служба метрологическая ведомственная	9.3
служба метрологическая государственная	9.2
сравнение (физических величин)	4.19
средства измерительной техники нестандартизованные	8.20
средства измерений нестандартизованные	8.20
средство измерений	6.11
средство измерений кодовое	6.19
средство измерений образцовое	8.10
средство измерений образцовое, исходное	8.11
средство измерений рабочее	8.18
средство измерительной техники	6.10
стабильность (средства измерительной техники)	7.32
схема поверочная	8.17

сходимость измерений
 точность измерений
 точность средства измерений
 указатель
 условия применения средств измерений нормальные
 условия применения средств измерений рабочие
 установка поверочная
 устройство измерительного прибора регистрирующее
 устройство измерительное
 устройство средства измерения отсчетное
 функция преобразования (измерительного преобразователя)
 характеристика средства измерения градуировочная
 характеристики метрологические
 цена деления шкалы
 цена наименьшего разряда
 чувствительность измерительного прибора
 шкала средства измерений
 шкала физической величины
 экспертиза документации метрологическая
 эталон вторичный
 эталон государственной
 эталон групповой
 эталон единицы
 эталон-копия
 эталон международный
 эталон первичный
 эталон рабочий
 эталон специальный
 эталон сравнения

5.23
 5.21
 7.5
 6.35
 7.15
 7.16
 8.12
 6.29
 6.12
 6.28
 7.7
 7.6
 7.1
 7.8
 7.9
 7.11
 6.30
 3.26
 9.7
 8.5
 8.4
 8.19
 8.1
 8.6
 8.9
 8.2
 8.7
 8.3
 8.8

ДОДАТОК А (довідковий)

Перелік джерел, використаних для підбору іноземних відповідників термінів

- Principles and methods of terminology, ISO 704—87
 International measurement confederation (IMEKO)
 International vocabulary of basic general terms in metrology, ISO, 1984
 Corrections to the international vocabulary of basic general terms in metrology, ISO, 1987
 BS 5233: 1986 British Standard
 IEC. Publication 50: International Electrotechnical Vocabulary. Chapters 301, 302 and 303, CEI, 1983
 СЭВ. Постоянная комиссия по сотрудничеству в области стандартизации. Словарь по метрологии.
 ГОСТ 16263-70 ГСИ. Метрология. Термины и определения.
 Юдин М. Ф., Селиванов М. Н. и др. Основные термины в области метрологии (Словарь-справочник).— М.: Изд-во Стандартов, 1989.— 113 с.

ДСТУ 2681—94

УДК 001.4:389:006.354

Т80

Ключові слова: метрологія, єдність вимірювань, законодавча метрологія, терміни, визначення

Редактор Є. А. Козир
Технічний редактор Т. М. Новикова
Коректор З. П. Школьник

Підписано до друку 23.09.94. Формат 60×84 1/16.
Ум. друк. арк. 4,18. Зам. 1306. Ціна договірна.

Тиражовано з оригінал-макета, виготовленого СМІ «АВЕРС»,
дільницею оперативного друку УкрДПССІ
252006, Київ-6, вул. Горького, 174